

«Біліктілікті арттырудың
Қазақстандық өңіраралық
орталығы»

«Казахстанский
межрегиональный
центр повышения
квалификации»

Жоба

Қазақ және орыс тілінде оқытылатын орта білім беру ұйымдарының көмекші кәсіптер мамандарына арналған «Инклюзивті білім беруді дамыту жағдайында білім беру ортасында психологиялық-педагогикалық қамтамасыз ету» біліктілікті арттыру курстарының білім беру бағдарламасы

1. Жалпы ережелер

Қазақ және орыс тілдерінде оқытатын орта білім беру ұйымдарының көмекші кәсіптерінің мамандарына арналған «Инклюзивті білім беруді дамытуда білім беру ортасын психологиялық-педагогикалық қамтамасыз ету» білім беру курстарының білім беру бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) қазақ және орыс тілдерінде оқытатын орта білім беру ұйымдарындағы мамандықтарға мамандардың даярлауын реттейді.

1. Бағдарлама Қазақстан Республикасының негізгі орта білім берудің (бұдан әрі – ҚР МемББС), Педагогтың кәсіби стандарты, мемлекеттік жалпыға міндетті стандартының талаптарына сәйкес инклюзивті білім беруді дамыту жағдайында білім беру ортасын психологиялық-педагогикалық қамтамасыз етуде кәсіптерге көмекші мамандардың кәсіби құзыреттіліктерін дамытуға бағытталған.

2. Глоссарий

Әлеуметтік бейімделу (ортағасырлық adaptation) – адамның немесе әлеуметтік топтың әлеуметтік ортамен өзара әрекеттесу түрі, оның барысында оған қатысушылардың талаптары мен тілектері үйлестіріледі.

Белсенді оқыту – нақты және ойдан шығарылған жағдаяттарды пайдалана отырып, оқушының ойлау қабілеттерінің мәселелерін шешу. Оқу бағдарламасының барлық бағыттарын, оның барлық кезеңдерін белсенділік тәсілі аясында байытып, дамытуға болады. Белсенді оқыту білім, дағдылар және

дағдылар (KSA) деп аталатын үш оқыту аймағына жатады және оқу әрекеттерінің бұл таксономиясын «оқу мақсаттары» ретінде қарастыруға болады (Bloom, 1956).

Оқытудағы дифференциация – бір сыныпта әртүрлі оқушыларды қамту үшін сабақтарды әртараптандыру тәжірибесі. Мысалы, оқушылардың қажеттіліктеріне, қабілеттері мен қызығушылықтарына және олардың әртүрлі білім деңгейлеріне сәйкес келетін нұсқауларды өзгерту.

Дескриптор - тапсырмаларды орындаудың нақты қадамдарын сипаттайтын сипаттама.

Оқытудағы белсенділік әдісі – бұл мұғалім мен оқушының педагогикалық өзара әрекеттесу процесінің бастапқы нүктесі ретінде оқушының нақты (немесе үлгілік) әрекетінде туындайтын елеулі қиындықтарды қарастыру.

Оқыту мақсаттары немесе міндеттері - бұл студенттердің оқу бағдарламасына сәйкес пәнді оқу барысында алатын білім, дағдылар, түсініктер мен бейімділіктерді күтетін мәлімдемелер.

Жеке оқу жоспары – ақыл-ой кемістігі бар оқушының жеке мүмкіндіктеріне бейімделген оқу бағдарламасы.

Инклюзивті білім беру – кемсітушіліктің барлық түрлерін жойып, білім алушылардың және қоғамдастықтың әртүрлілігін, әртүрлі қажеттіліктері мен қабілеттерін, ерекшеліктері мен күтулерін ескере отырып, барлығына сапалы білім беруге бағытталған жалпы білім беруді дамытудың үздіксіз процесі.

Қарым-қатынас дағдылары (сөйлеу, жазу) – болжамды адам берілген хабарламаның мазмұнын түсінуі үшін өз ойын сөйлеу немесе жазбаша дәйекті түрде жеткізе білу.

Қысқа мерзімді жоспарлау – жекелеген мұғалімдердің күн ішінде сабақ бойынша оқыту мазмұнын жоспарлауы (мысалы, сабақ жоспары). Сабақ жоспары нені үйренетінін, оны қалай жеңілдетуге және қалай саралауға болатынын егжей-тегжейлі көрсетуге мүмкіндік береді.

Креативтілік - бұл дәстүрлі және танылған ойлау үлгілерінен ерекшеленетін жаңа, ерекше идеяларды дамыту процесі. Әйгілі американдық психолог А.Маслоудың пікірінше, креативтілік – әр адамға тән туа біткен қабілет түрі, бірақ көбісі тәрбие, білім және әлеуметтік тәжірибеге байланысты оны жоғалтады. Күнделікті өмірде креативтілік - бұл мақсатқа жету, әртүрлі тәсілдер немесе жай ғана заттарды әдеттен тыс немесе ерекше түрде қолдану арқылы мәселелердің шешімін табу қабілеті.

Критериалды бағалау – бұл алдын ала белгіленген критерийлер бойынша оқушылардың үлгерімін бағалау. Бұл бағалау «нормативтік» бағалау әдісінен ерекшеленеді, бұл әдісте жұмыс/адамдар оны басқа адамдардың қаншалықты жақсы орындай алатындығы тұрғысынан бағаланады. Бағалау критерийлері – мұғалімнің оқу мақсатына жеткен оқушыларды қалай анықтайтынының сипаттамасы. Әрбір оқу мақсаты үшін бағалаудың нақты критерийлері мұғалім іздейтін дәлелдемелердің қосымша көзі болып табылады.

Сыни тұрғыдан ойлау – ақпаратқа күмән келтіру, оны түсіну үшін әртүрлі көздерден алынған ақпаратты талдау және синтездеу қабілеті. Сондай-ақ ұсынылған ақпараттың шегінен шығу және идеялар туралы ойлаудың жаңа тәсілдерін «жасау» мүмкіндігін қамтуы мүмкін. Белгілі бір қоғамда сыни ойлауға қарай қозғалыс осы қоғамның өркениетті дамуын бастау үшін қажет деген болжам бар. Тар мағынада сыни тұрғыдан ойлауды «ойлау туралы ойлау» деп анықтауға болады. Психолог Диана Ф.Халперн сыни тұрғыдан ойлауды қажетті нәтижеге жету мүмкіндігін арттыратын когнитивті тәсіл мен стратегия ретінде қарастырады.

Бағалау критерийі – оқушылардың оқу жетістіктерін бағалау негізінде жүзеге асырылатын белгі.

Ерекше білім беру қажеттіліктері бар тұлғалар (балалар) (ББҚ) – келесі себептер бойынша тиісті деңгейдегі білім алуда тұрақты немесе уақытша қиындықтарды бастан кешіретін адамдар (балалар): дамуындағы ауытқулар; мінез-құлық және эмоционалдық проблемалар; қоршаған орта факторлары (әлеуметтік, психологиялық, экономикалық, лингвистикалық, мәдени).

Модельдеу – объектілерді олардың модельдері арқылы зерттеу, нақты объектілердің немесе құбылыстардың (ағзалар, инженерлік құрылымдар, әлеуметтік жүйелер және әртүрлі процестер) модельдерін құру.

Кері байланыс – оқу мақсаттарына байланысты орындалу туралы берілген ақпарат. Ол оқуды жақсартуға бағытталуы керек. Кері байланыс мақсатқа жету үшін әрекеттерді қайта бағыттайды немесе қайта бағыттайды. Кері байланыс оқу әрекетінің сипатына, іс-әрекет процесіне немесе дербес әрекеттерді басқаруға қатысты болуы мүмкін. Ол ауызша немесе жазбаша түрде ұсынылуы мүмкін. Оны мұғалім, мұғалімдік рөлді қабылдағандар немесе құрбылары бере алады.

Арнайы білім беру қажеттіліктері - бұл білім беру және дамыту процесінде көмек пен қызмет көрсету қажеттілігі, онсыз сапалы білім алу мүмкін емес.

Көмекші кәсіптер – бұл термин бойынша зерттеулері мен тәжірибесі адамдарға көмектесуге, қызмет көрсетуге бағытталған, яғни «адам-адам» сфералары. Мысалы, психология, мектептегі оқыту, медицина, психиатрия. Көмекші кәсіптер техникалық мамандықтарға қарағанда көбірек энергияны қажет етеді, өйткені ақыл-ой мен физикалық күш жұмыс істейді.

Оқушылардың қажеттіліктері – оқушылардың оқу нәтижелеріне деген тілектері мен армандары. Қазақ (орыс) тілін ана тілі ретінде оқыту кезінде оқушылардың қажеттіліктерін тыңдау және сөйлеу, оқу немесе жазу қабілеттерін арттыруға жатқызуға болады, ал егер нақтырақ қажеттіліктер туралы айтатын болсақ, бұл олардың сыни талдау деңгейін дамыту болып табылады, мейрамханада әңгіме жүргізу мүмкіндігі және т.б.

Болжау - бұл күтілетін болашақ оқиғаның мәлімдемесі.

Психологиялық-педагогикалық қолдау – бұл баланы оның мүмкіндіктері мен қажеттіліктеріне сәйкес табысты оқыту және дамыту үшін мұғалімдер мен мамандардың жүйелі ұйымдастырылған қызметі.

Рефлексия – адамның өзін-өзі тануға, қайта ойлауға және өз қызметінің нәтижелерін талдауға бағытталған ойлау процесі.

Қысқартылған оқу бағдарламасы – білім алушының жеке мүмкіндіктерін ескере отырып, Мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарты негізінде құрастырылған оқу бағдарлама.

Арнайы кабинет – ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалармен топтық және жеке сабақтарды психологиялық-педагогикалық қамтамасыз ету бойынша мамандарға арналған бөлме (кабинет).

Білім алудың ерекше шарттары – арнайы білім беру бағдарламалары мен оқыту әдістерін, техникалық және басқа да құралдарды, кедергісіз ортаны, мамандардың көмегін және басқа да қызметтерді қамтитын жағдайлар, оларсыз адамдардың (балалардың) жалпы білім беретін оқу бағдарламаларын меңгеруі мүмкін емес. ерекше білім беру қажеттіліктері.

Жиынтық бағалау – белгілі бір академиялық кезеңнің (тоқсан, триместр, оқу жылы) соңында жүргізілетін, сондай-ақ оқу бағдарламасына сәйкес тарауларды зерделеудегі бағалау түрі.

Оқу жоспары – әрбір оқу пәні (пәні) бойынша меңгерілетін білімнің, дағдының, іскерлік пен дағдының мазмұны мен көлемін анықтайтын бағдарлама.

Оқу мақсаттары – оқу бағдарламасына сәйкес пән бойынша оқу курсы барысында білім, түсінік және дағдыларға қол жеткізу үшін күтілетін нәтижелерді тұжырымдайтын мәлімдемелер.

3. Бағдарлама тақырыптары

<p>Модуль 1. Инклюзивті білім берудің психологиялық-педагогикалық маңызы</p>	<p>1.1 Инклюзивті білім берудің теориялық моделі және оны жүзеге асыру: мәселелері мен шешу жолдары. Инклюзивті білім берудің пайда болуының қысқаша тарихы және ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларды бірлесіп оқыту идеяларын жүзеге асыру. Шетелдік тәжірибе (АҚШ, Еуропа, Ресей).</p> <p>1.2 Инклюзивті білім беруді психологиялық-педагогикалық қамтамасыз етуді әдістемелік тұрғыдан түсіну. Инклюзивті білім беру мамандарының жұмысында психологиялық-педагогикалық құралдарды таңдау және оларды қолданудың тиімділігі</p>
--	--

	<p>1.3.Инклюзивті ортадағы кәсіптерге көмекші маманның тұлғасына қойылатын қағидалар, функциялар және этикалық талаптар. Ерекше білім беру қажеттіліктері бар оқушылардың оқу-тәрбие процесінің құқықтық негіздері. Ерекше білім беру қажеттіліктері бар оқушылардың оқу-тәрбие процесінің негізгі принциптері.</p>
<p>Модуль 2. Психологиялық-педагогикалық қамтамасыз етудің психологиялық аспектілері мен бағыттары</p>	<p>2.1 Инклюзивті білім берудің нормативтік құжаттамасы. Ерекше білім беру қажеттіліктері бар білім алушыларға бейімделген білім беру бағдарламасының мазмұнына және оқу процесін оқу-әдістемелік қамтамасыз етуге қойылатын талаптар</p>
	<p>2.2 Ерекше білім беру қажеттіліктері бар оқушылардың оқу процесін кешенді қамтамасыз ету құрылымы. Инклюзивті білім беруге барлық қатысушылардың (тәрбиешілер, мұғалімдер, ата-аналар, мектеп басшылары, оқушылар, ерекше қажеттіліктері бар балалар, әлеуметтік қызметкерлер) өзара әрекеттесуінің психологиялық ерекшеліктері</p>
	<p>2.3 Инклюзивті білім беруге қатысушыларды психологиялық тәрбиелеу психологиялық-педагогикалық қолдау бағыты ретінде. Психологиялық мәдениетті, толеранттылық деңгейін, коммуникативті құзыреттілік деңгейін арттыру. Рефлексияның мәні.</p>
	<p>2.4 Педагогтардың инклюзивті білім беру моделіне психологиялық дайындығын қалыптастыруға ықпал ету. Мұғалімдермен жұмыс.</p>
	<p>2.5 Ерекше білім беру қажеттіліктері бар оқушылардың оқу процесін ұйымдастыруда «кедергісіз ортаны» ұйымдастыру және құру.</p>
	<p>2.6 Ерекше білім беру қажеттіліктері бар білім алушыларға арналған білім беру ұйымындағы оқу процесінің міндеттері мен мазмұны</p>
	<p>2.7 Инклюзивті білім беру процесінде сабақты ұйымдастыру режиміне қойылатын талаптар.</p>

	<p>2.8 Ерекше білім беру қажеттіліктері бар адамдарға арналған арнайы оқу құралдары.</p> <p>2.9 Ерекше білім беру қажеттіліктері бар оқушылардың оқу процесінде ақпараттық технологияларды пайдалану.</p> <p>2.10 Ерекше білім беру қажеттіліктері бар оқушылардың оқу процесін ұйымдастыру формалары</p> <p>2.11 Дамыту және психокоррекциялық жұмыстың әдістері мен тәсілдері. Психологиялық-педагогикалық түзету шараларының кешені:</p> <ul style="list-style-type: none"> • аутизмі бар білім алушылар үшін, • көру қабілеті бұзылған білім алушылар үшін; • есту қабілеті бұзылған білім алушылар үшін; • тірек-қимыл аппараты бұзылған білім алушылар үшін <p>2.12 Ерекше білім беру қажеттіліктері бар адамдарды «әлеуметтену» проблемасы</p> <p>2.13 Ерекше білім беру қажеттіліктері бар білім алушыларға көмек көрсету аясында орта кәсіптік білім берудің білім беру ұйымындағы педагог-психолог жұмысының мазмұны.</p> <p>2.14 Инклюзивті білім берудегі психологиялық кеңес берудің ерекшелігі. Инклюзивті білім беруге қатысушыларға психологиялық кеңес беруді жүзеге асыру.</p> <p>2.15 Психологиялық кеңес беру алгоритмі. Мамандардың типтік қателері және психологиялық-педагогикалық қолдау аясында туындайтын қиындықтарды жеңу</p>
<p>Модуль 3. Инклюзивті білім алушылармен психологиялық жұмыс құралдары</p>	<p>3.1 Оқушылармен жұмыс жасаудағы инновациялық және шығармашылық әдістер. Балалармен жұмыс жасаудағы арт-терапиялық әдістер.</p> <p>3.2 Арт-терапия, ертегі терапиясы, қуыршақ терапиясы, құм терапиясы, музыкалық терапия, ойын терапиясы, коллаж және т.б.</p>

	3.3 Ата-аналармен психологиялық жұмысты ұйымдастыру. Инклюзивті білім беру аясында ата-аналарға арналған тренингтер. Инклюзивті білім беру шеңберінде ата-аналарға психологиялық қолдау және көмек көрсету негіздері.
	3.4 Мектеп оқушыларының инклюзивті білім беру ортасына бейімделуінің әлеуметтік-психологиялық қиындықтары. Оқушылардың «пассивті» позицияларымен жұмыс. қиын немесе өздігінен туындайтын қиын жағдайларда психологиялық және психотерапевтік (медициналық емес) көмек.
Модуль 4. Вариативті	
	4.1 Мамандардың кәсіби құзыреттіліктерінің қалыптасу деңгейін анықтау
	4.2 Сұрақтарды талқылау және тыңдаушылардың қиындықтары аймағынан мәселелерді шешу. Білім алушылардың сапалық құрамына сәйкес және олардың жеке қажеттіліктерін ескере отырып, бағдарлама мазмұнын саралау.
	4.3Тестілеуге және жобаны қорғауға дайындық

4. Бағдарламаның мақсаты, міндеттері және күтілетін нәтижелері

1. Бағдарламаның мақсаты білім беру процесін ұйымдастыру және білім алу үшін ерекше жағдайлар жасау, ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалардың білім алуға тең қолжетімділігін қамтамасыз ету бойынша мамандардың кәсіби құзыреттілігін дамыту болып табылады. Психологиялық аспект.

2. Бағдарламаның міндеттері:

- 1) инклюзивті білім берудің әлемдік және қазақстандық тәжірибесін зерделеу;
- 2) нормативтік құқықтық базамен танысу;
- 3) инклюзивті білім берудің әдістемелік негіздерімен танысу, инклюзивті білім беру философиясын түсіну;
- 4) ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалардың психологиялық-педагогикалық ерекшеліктерін зерделеу;
- 5) жалпы білім беру үдерісіне инклюзивті білім беру әдістерін енгізу технологиясын зерделеу;

6) жалпы білім беретін мектеп жағдайында психологиялық-педагогикалық қамтамасыз ету, түзету-дамыта оқыту технологияларын қолдану дағдылары мен дағдыларын қалыптастыру;

7) инклюзивті білім беруде пәндерді оқытудың ерекшеліктері.

8) инклюзивті білім беру жағдайында толеранттылық пен адалдық атмосферасын қалыптастырудың психологиялық-педагогикалық аспектілері;

9) білім берудің инклюзивті нысанын түсіну мен қабылдауды дамыту бойынша ата-аналармен психологиялық жұмыс.

3. Курсты аяқтағаннан кейін тыңдаушылар:

1) оқу бағдарламасының және пән мазмұнының жаңалықтарын меңгеруде кәсіби құзыреттіліктерге ие болуы;

2) ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларды инклюзивті (кіріктірілген) оқытуды психологиялық-педагогикалық қолдауды ұйымдастыру бойынша ұсынымдар алады;

3) инклюзивті (интеграцияланған) білім беруді психологиялық-педагогикалық қолдау қызметінің негізгі ережелерін қолдануды үйрену;

4) мамандар инклюзивті (интеграцияланған) білім беруді психологиялық-педагогикалық қолдаудың принциптерін, бағыттарын және инновациялық құралдарын сақтауға үйренеді;

5) негізгі нормативтік құжаттарға сәйкес балалардың құқықтарын, бостандықтарын мен заңды мүдделерін іске асыруда алған білімдерін қолдана алатын болады;

6) ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалармен және олардың ата-аналарымен жұмыс істеуде толеранттылық қағидаттарын және моральдық-этикалық талаптарды сақтай отырып, өзінің кәсіби мәдениетін, коммуникативті құзыреттілігін жетілдіреді.

5. Бағдарламаның құрылымы және мазмұны

5. Бағдарлама 4 модульден тұрады:

1) Инклюзивті білім беруді психологиялық-педагогикалық қолдаудың рөлі.

2) Психологиялық-педагогикалық қолдаудың психологиялық аспектілері мен бағыттары.

3) Инклюзивті білім беруге қатысушылармен жұмыс істеудің психологиялық құралдары.

4) Вариативті.

6. Оқу процесін ұйымдастыру

6. Біліктілікті арттыру курстары келесі режимде ұйымдастырылады:

1) Бағдарламаға 1-қосымшаға сәйкес күндізгі оқыту нысаны бойынша (бұдан әрі – ОТЖ) курстың оқу жоспарына сәйкес күндізгі оқу нысаны. Күндізгі оқу курстардың ұзақтығы 80 сағатты құрайды. Күндізгі және қашықтықтан бір апталық курсты ұйымдастырған кезде ОТЖ сағаттарының саны екі есе азаяды.

2) осы Бағдарлама бойынша курстың оқу жоспарына сәйкес қашықтықтан оқыту және оқытудың екі кезеңін қамтиды: қашықтықтан (онлайн) – 30 сағат, дербес (офлайн) – 50 сағат.

Оқу процесін күндізгі және қашықтан оқыту режимдерінде ұйымдастыру кезінде білім алушылардың білімін бақылау және бағалау мақсатында мыналар жүзеге асырылады: өзіндік жұмыс, жобалық жұмыс, шағын сабақ (шағын іс-шаралар) презентациясы, қорытынды тестілеу, сонымен қатар аралық тестілеу. Курстың оқу-әдістемелік кешеніне (бұдан әрі – ОӘК) өзіндік жұмыс, тест тапсырмалары, жобалау жұмыстарының тақырыптары және шағын сабақтар (шағын іс-шаралар) енгізілген.

8. Оқу үдерісі оқытудың интерактивті нысандары мен әдістерін қамтиды: лекция, семинар, практикалық жұмыс, көшпелі практикалық сабақ (бұдан әрі – ТЖД), тренинг, шеберлік сыныбы, конференция, дөңгелек үстел, шағын сабақтың тұсаукесері, рөл. -ойын ойнау, кейс әдісі, дискуссиялық бейнефильмдер, мәселелерді бірлесіп шешу, сонымен қатар вебинар, онлайн форум, онлайн кеңес беру және қашықтықтан оқыту режимінде курс бойынша тыңдаушылардың өзіндік жұмысы.

9. Оқу процесін ұйымдастыру кезінде білім алушылардың білімін бақылау және бағалау мақсатында оқуға түсу және шығу тестілері, шағын сабақ/жоба жұмысын қорғау және қорытынды тестілеу жүргізіледі.

7.Бағдарламаның оқу-әдістемелік қамтамасыз етілуі

Модуль 1: «Инклюзивті білім берудегі психологиялық-педагогикалық қамтамасыз етілуі»

Модуль құрылымы

1-модуль: «Инклюзивті білім беруде психологиялық-педагогикалық қолдаудың рөлі»

Модуль құрылымы

Ұзақтығы – 6 сағат

күндізгі бөлімдегі сабақтар (дәріс – 4 сағат, практикалық жұмыс – 2 сағат)

1) Модульдің мақсаттары мен міндеттері

- Қазақстан Республикасындағы инклюзивті білім беру мәселесі бойынша білім беру ортасындағы мамандардың кәсіби құзыреттілік деңгейін арттыру;

- инклюзивті білім беруді психологиялық-педагогикалық қамтамасыз етудің әдістемелік түсінігін қарастыру;

- инклюзивті ортада кәсіптерге көмек көрсетуде маманның тұлғасына қойылатын принциптерді, функцияларды және этикалық талаптарды қарастыру;

- мүмкіндігі шектеулі білім алушылардың оқу-тәрбие процесінің құқықтық негіздерін және ерекше білім беру қажеттіліктері бар оқушылардың оқу-тәрбие процесінің негізгі принциптерін зерттеу.

2) Модульдің қысқаша мазмұны

Білім берудің миссиясы – әрбір азаматтың өзінің оң әлеуметтік, мәдени, экономикалық әлеуетін жүзеге асыруы, Қазақстан Республикасының әлеуметтік-экономикалық дамуы.

Негізгі деңгейлерде білім берудің болуы (жалпы білім беру, бастауыш кәсіптік, орта кәсіптік және жоғары білім. Білім беру нәтижелерінің сапасын арттыру. Әлеуметтік-экономикалық дамудың ағымдағы және келешек қажеттіліктерін қанағаттандыратын адам әлеуетін дамытатын үздіксіз білім беру жүйесін қалыптастыру Білім беру қызметтерінің барынша тең қолжетімділігін қамтамасыз ету үшін инфрақұрылымды және ұйымдық-экономикалық механизмдерді заманауи дамыту.

Балаларды жан-жақты дамытуға және білім беру нәтижелері мен әлеуметтену нәтижелерінің заманауи сапасына қол жеткізуге бағытталған балалардың жалпы және қосымша білім беру жүйелеріндегі білім беру бағдарламаларын жаңғырту.

Ашықтық, объективтілік, транспаренттілік, әлеуметтік және кәсіби қатысу принциптеріне негізделген білім беру сапасын бағалаудың заманауи жүйесі. Білім берудің барлық деңгейінде ерекше білім беру қажеттіліктері бар оқушылардың әлеуметтік белсенділік деңгейін арттыру бойынша шаралар кешені. Азаматтардың білім алуға құқықтарының конституциялық және әлеуметтік кепілдіктері.

Психологиялық-педагогикалық аспектілер бойынша (практикалық жұмыс – 2 сағат)

1. Білім беру ортасында көмекші мамандықтар бойынша мамандардың кәсіби дамуының психологиялық-педагогикалық аспектілерін ақпараттандыру;

2. Психологиялық-педагогикалық жоспарлау, іс-әрекетті басқару және талдау технологиясын, алдын алу, түзету әдістерін меңгеру;

Тиімділік көрсеткіштері:

- мамандардың психологиялық-педагогикалық құзыреттілігін арттыру;
- олардың эмоционалдық көңіл-күйін жақсарту;
- шиеленіс пен ыңғайсыздықты жеңілдету;
- маманның және оның оқушыларының жеке басының барлық қырларының дамуына қолайлы жағдай жасау.

3) Күтілетін нәтижелер

Модульдік курсты аяқтағаннан кейін студенттер:

1) инклюзивті білім беруді психологиялық-педагогикалық қамтамасыз етудің әдістемелік түсінігі туралы білу;

2) ерекше білім беру қажеттіліктері бар білім алушылардың оқу-тәрбие процесінің құқықтық негіздерін және осы білім беру процесінің негізгі принциптерін білу;

3) инклюзивті ортада кәсіптерге көмекші маманның тұлғасына қойылатын принциптер мен этикалық талаптарға сәйкес жұмыс істей алады.

Модуль 2: «Психологиялық-педагогикалық қолдаудың психологиялық аспектілері мен бағыттары»

Модуль құрылымы

Ұзақтығы - 42 сағат

күндізгі бөлімдегі сабақтар (дәріс – 8 сағат, практикалық жұмыс – 20 сағат, оқу – 12 сағат, ВПЗ – 2 сағат)

1) Модульдің мақсаттары мен міндеттері

1. Инклюзивті білім берудің нормативтік-құқықтық құжаттамасымен, білім беру бағдарламасының мазмұнына қойылатын талаптармен және ерекше білім беру қажеттіліктері бар білім алушыларға білім беру процесін оқу-әдістемелік қамтамасыз етумен таныстыру.

2. Ерекше білім беру қажеттіліктері бар білім алушылар оқу процесін кешенді қамтамасыз ету құрылымын меңгеру. Инклюзивті білім беруге барлық қатысушылардың (тәрбиешілер, мұғалімдер, ата-аналар, мектеп басшылығы, оқушылар, ерекше қажеттіліктері бар балалар, әлеуметтік қызметкерлер) өзара әрекетінің психологиялық ерекшеліктерімен таныстыру.

3. Психологиялық-педагогикалық қолдаудың бағыты ретінде инклюзивті білім беруге қатысушылардың психологиялық-педагогикалық білім беру құзыреттіліктерін дамыту.

4. Психологиялық мәдениетті, толеранттылық деңгейін, коммуникативті құзыреттілік деңгейін арттыру. Рефлексия мағынасын пысықтау.

5. Мұғалімдердің инклюзивті білім беру моделіне психологиялық дайындығын қалыптастыруға көмектесу. Ерекше білім беру қажеттіліктері бар

білім алушыларға арналған білім беру ұйымындағы оқу процесінің міндеттері мен мазмұнын меңгеру.

6. Ерекше білім беру қажеттіліктері бар студенттердің оқу процесінде ақпараттық технологиялар мен арнайы құралдарды пайдалану дағдыларын жетілдіру.

7. Дамытушылық және психокоррекциялық жұмыстардың әдістері мен тәсілдерін қолдану дағдыларын жетілдіру.

2) Модульдің қысқаша мазмұны

- білім беру мазмұнын жаңарту аясында көмекші мамандықтар бойынша мамандардың біліктілігін арттыру бағдарламасының мақсаттарымен, құрылымымен, процесімен және ерекшеліктерімен таныстыру;

- инклюзивті білім беру мазмұнын жаңарту жағдайында типтік оқу жоспары мен оқу жоспарының негізгі мазмұны мен құрылымдық компоненттерін талдау;

- психологиялық-педагогикалық түзету шараларының кешеніне шолу:

- аутизмі бар білім алушылар үшін,

- көру қабілеті бұзылған білім алушылар үшін;

- есту қабілеті бұзылған білім алушылар үшін;

- тірек-қимыл аппараты бұзылған білім алушылар үшін;

- ерекше білім беру қажеттіліктері бар адамдарды «әлеуметтену» мәселесін қарастыру;

- ерекше білім беру қажеттіліктері бар оқушыларға көмек көрсету аясында орта кәсіптік білім берудің білім беру ұйымындағы педагог-психолог жұмысының мазмұнын түсіну;

- инклюзивті білім берудегі психологиялық-педагогикалық кеңес берудің ерекшеліктерін, инклюзивті білім берудің барлық қатысушыларына (балалар, ата-аналар, мұғалімдер) консультациялар өткізу алгоритмін қарастыру.

3) Күтілетін нәтижелер

Модульдік курсты аяқтағаннан кейін студенттер:

1) ерекше білім беру қажеттіліктері бар білім алушылардың оқу процесін ұйымдастыруда «кедергісіз ортаны» ұйымдастыру және құру бойынша кәсіби құзыреттіліктерге ие болу;

2) ерекше білім беру қажеттіліктері бар адамдарды оқытудың арнайы құралдарын, ақпараттық технологияларын, нысандары мен әдістерін қолдануды білу;

3) пән бойынша формативті және жиынтық бағалауға оқу тапсырмаларын құрастыра алады;

4) ерекше білім беру қажеттіліктері бар білім алушылардың оқу жетістіктерін критериалды бағалау жүйесін пайдалана алады.

Модуль 3: «Инклюзивті білім беруге қатысушылармен жұмыс істеудің психологиялық құралдары»

Модуль құрылымы

ұзақтығы - 22 сағат

күндізгі бөлім (дәріс – 2 сағат, практикалық жұмыс – 10 сағат, оқу – 10 сағат)

1) Модульдің мақсаттары мен міндеттері

- студенттермен жұмыс жасауда инновациялық және шығармашылық әдістерді зерттеу;
- инклюзивті білім беру аясында ата-аналармен психологиялық жұмыс, ата-аналарға арналған тренингтер ұйымдастыруды қарастыру;

2) Модульдің қысқаша мазмұны

Бұл модульде оқушылармен жұмыс жасаудағы инновациялық және шығармашылық әдістер қарастырылады, атап айтқанда: балалармен жұмыс істеудегі арт-терапиялық әдістер (Арт-терапия, ертегі терапиясы, қуыршақ терапиясы, құм терапиясы, музыкалық терапия, ойын терапиясы, коллаж және т.б.). Мектеп оқушыларының инклюзивті білім беру ортасына бейімделуінің әлеуметтік-психологиялық қиындықтары. Оқушылардың «пассивті» позицияларымен жұмыс. Қиын немесе өздігінен туындайтын қиын жағдайларда психологиялық және психотерапевтік (медициналық емес) көмек.

3) Күтілетін нәтижелер

Модуль соңында білім алушылар:

- ерекше білім беру қажеттіліктері бар білім алушылар жұмыс істеудің әртүрлі инновациялық және шығармашылық әдістерін білу;
- инклюзивті білім беру шеңберінде ата-аналарға психологиялық қолдау көрсету және көмек көрсету негіздерін білу;
- қиын немесе өздігінен туындайтын қиын жағдайларда психологиялық-педагогикалық қолдау көрсету дағдыларын меңгеру.

Модуль 4: «Вариативті»

Модуль құрылымы

Ұзақтығы - 8 сағат

күндізгі режимдегі сабақтар (факультативтік сабақтар – 4 сағат, жобаның презентациясы/сынып/сабақ – 2 сағат, тестілеу – 2 сағат)

1) Модульдің мақсаттары мен міндеттері

- тыңдаушылардың рефлексиялық дағдыларын қалыптастыру.
- рефлексияның әртүрлі түрлері мен формаларын меңгеруге үйрету.
- мамандардың кәсіби құзыреттіліктерінің қалыптасу деңгейін анықтауға арналған тестілеу.

2) Модульдің қысқаша мазмұны.

1.2	Инклюзивті білім беруді психологиялық-педагогикалық қамтамасыз етуді әдістемелік тұрғыдан түсіну. Инклюзивті білім беру мамандарының жұмысында психологиялық-педагогикалық құралдарды таңдау және оларды қолданудың тиімділігі			2					2
1.3	Инклюзивті ортадағы кәсіптерге көмекші маманның тұлғасына қойылатын қағидалар, функциялар және этикалық талаптар. Ерекше білім беру қажеттіліктері бар студенттердің оқу-тәрбие процесінің құқықтық негіздері. Ерекше білім беру қажеттіліктері бар білім алушылардың оқу-тәрбие процесінің негізгі принциптері.	2							2
2	Модуль 2. Психологиялық-педагогикалық қолдаудың психологиялық аспектілері мен бағыттары	8	20	12	2				42
2.1	Инклюзивті білім берудің нормативтік құжаттары. Ерекше білім беру қажеттіліктері бар білім алушыларға бейімделген білім беру бағдарламасының мазмұнына және оқу процесін оқу-әдістемелік қамтамасыз етуге қойылатын талаптар	2		2					4
2.2	Ерекше білім беру қажеттіліктері бар білім алушылардың оқу процесін кешенді қолдау құрылымы. Инклюзивті білім беруге барлық қатысушылардың (тәрбиешілер, мұғалімдер, ата-аналар, мектеп басшылары, оқушылар, ерекше қажеттіліктері бар балалар, әлеуметтік қызметкерлер) өзара әрекеттесуінің психологиялық ерекшеліктері	2	2						4
2.3	Инклюзивті білім беруге қатысушыларды психологиялық тәрбиелеу психологиялық-педагогикалық қолдау бағыты ретінде. Психологиялық мәдениетті, толеранттылық деңгейін, коммуникативті құзыреттілік деңгейін арттыру. Рефлексияның мәні.		2		2				4
2.4	Мұғалімдердің инклюзивті білім беру моделіне психологиялық дайындығын қалыптастыруға көмектесу. Педагогтармен жұмыс.		2	2					4

2.5	Ерекше білім беру қажеттіліктері бар білім алушылардың оқу процесін ұйымдастыруда «кедергісіз ортаны» ұйымдастыру және құру.			2					2
2.6	Ерекше білім беру қажеттіліктері бар білім алушыларға арналған білім беру ұйымындағы оқу процесінің міндеттері мен мазмұны	2							2
2.7	Инклюзивті білім беру процесінде сабақты ұйымдастыру режиміне қойылатын талаптар.			2					2
2.8	Ерекше білім беру қажеттіліктері бар адамдарға арналған арнайы оқу құралдары.			2					2
2.9	Ерекше білім беру қажеттіліктері бар білім алушылардың оқу процесінде ақпараттық технологияларды пайдалану.				2				2
2.10	Ерекше білім беру қажеттіліктері бар білім алушылардың оқу процесін ұйымдастыру формалары				2				2
2.11	Дамытушылық және психокоррекциялық жұмыстың әдістері мен тәсілдері. Психологиялық-педагогикалық түзету шараларының кешені: • аутизмі бар білім алушылар үшін, • көру қабілеті бұзылған білім алушылардың үшін; • есту қабілеті бұзылған білім алушылардың үшін; • тірек-қимыл аппараты бұзылған білім алушыларға арналған	2		2					4
2.12	Денсаулығының мүмкіндігі шектеулі азаматтарды «әлеуметтендіру» мәселесі			2					2
2.13	Ерекше білім беру қажеттіліктері бар білім алушыларға көмек көрсету аясында орта кәсіптік білім берудің білім беру ұйымындағы педагог-психолог жұмысының мазмұны.			2					2
2.14	2.14 Инклюзивті білім берудегі психологиялық кеңес берудің ерекшелігі. Инклюзивті білім беруге қатысушыларға психологиялық кеңес беруді жүзеге асыру.				2				2
2.15	Психологиялық консультацияларды өткізу алгоритмі. Мамандардың типтік қателері және психологиялық-педагогикалық қолдау аясында туындайтын қиындықтарды жеңу			2	2				4

3	Модуль 3. Инклюзивті білім беруге қатысушылармен жұмыс істеудің психологиялық құралдары	2		10				22
3.1	Оқушылармен жұмыс жасаудың инновациялық және шығармашылық әдістері. Балалармен жұмыс жасаудағы арт-терапиялық әдістер.			2	2			4
3.2	Арт-терапия, ертегі терапиясы, қуыршақ терапиясы, құм терапиясы, музыка терапиясы, ойын терапиясы, коллаж, т.б.			4	4			8
3.3	Ата-аналармен психологиялық жұмысты ұйымдастыру. Инклюзивті білім беру аясында ата-аналарға арналған тренингтер. Инклюзивті білім беру шеңберінде ата-аналарға психологиялық қолдау және көмек көрсету негіздері.			2	2			4
3.4	Мектеп оқушыларының инклюзивті білім беру ортасына бейімделуінің әлеуметтік-психологиялық қиындықтары. Оқушылардың «пассивті» позицияларымен жұмыс. Қиын немесе өздігінен туындайтын қиын жағдайларда психологиялық және психотерапевтік (медициналық емес) көмек.	2		2	2			6
4	Модуль 4. Вариативті		4				2 2	8
4.1	Мамандардың кәсіби құзыреттіліктерінің қалыптасу деңгейін анықтау						2 2	4
4.2	Сұрақтарды талқылау және тыңдаушылардың қиындықтары аймағынан мәселелерді шешу. Оқушылардың сапалық құрамына сәйкес және олардың жеке қажеттіліктерін ескере отырып, бағдарлама мазмұнын саралау		2					2
4.3	Тестілеуге және жобаны қорғауға дайындық		2					2
	Барлығы:	14	4	32	24	2	2 2	80

Ескерту: 1 академиялық сағат – 45 минут.

Қашықтықтан оқыту курсының оқу-тақырыптық жоспары

	Қашықтықтан оқыту 40 с.	Өздігінен оқу 40 с.	Барлығы

№	Сабақ тақырыбы	Дәріс	Тренинг	Онлайн-кеңес беру	Вебинар	Онлайн-форум	Тестілеу	Тыңдаушының өздігінен оқуы	
1	Модуль 1. Инклюзивті білім беруді психологиялық-педагогикалық қолдаудың рөлі				2			4	6
1.1	Инклюзивті білім берудің теориялық моделі және оны жүзеге асыру: мәселелері мен шешу жолдары. Инклюзивті білім берудің пайда болуының қысқаша тарихы және ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларды бірлесіп оқыту идеяларын жүзеге асыру. Шетелдік тәжірибе (АҚШ, Еуропа, Ресей).				2				2
1.2	Инклюзивті білім беруді психологиялық-педагогикалық қамтамасыз етуді әдістемелік тұрғыдан түсіну. Инклюзивті білім беру мамандарының жұмысында психологиялық-педагогикалық құралдарды таңдау және оларды қолданудың тиімділігі							2	2
1.3	Инклюзивті ортадағы кәсіптерге көмекші маманның тұлғасына қойылатын қағидалар, функциялар және этикалық талаптар. Ерекше білім беру қажеттіліктері бар білім алушылардың оқу-тәрбие процесінің құқықтық негіздері. Ерекше білім беру қажеттіліктері бар білім алушылардың оқу-тәрбие процесінің негізгі принциптері.							2	2

2	Модуль 2. Психологиялық-педагогикалық қолдаудың психологиялық аспектілері мен бағыттары	2	10	12	2			30	56
2.1	Инклюзивті білім берудің нормативтік құжаттары. Ерекше білім беру қажеттіліктері бар білім алушыларға бейімделген білім беру бағдарламасының мазмұнына және оқу процесін оқу-әдістемелік қамтамасыз етуге қойылатын талаптар	2						2	4
2.2	Ерекше білім беру қажеттіліктері бар білім алушылардың оқу процесін кешенді қолдау құрылымы. Инклюзивті білім беруге барлық қатысушылардың (тәрбиешілер, мұғалімдер, ата-аналар, мектеп басшылары, оқушылар, ерекше қажеттіліктері бар балалар, әлеуметтік қызметкерлер) өзара әрекеттесуінің психологиялық ерекшеліктері		2	2				2	6
2.3	Инклюзивті білім беруге қатысушыларды психологиялық тәрбиелеу психологиялық-педагогикалық қолдау бағыты ретінде. Психологиялық мәдениетті, толеранттылық деңгейін, коммуникативті құзыреттілік деңгейін арттыру. Рефлексияның мәні.				2			4	6
2.4	Мұғалімдердің инклюзивті білім беру моделіне психологиялық дайындығын қалыптастыруға көмектесу. Педагогтармен жұмыс.		2					4	6
2.5	Ерекше білім беру қажеттіліктері бар білім алушылардың оқу процесін ұйымдастыруда «кедергісіз ортаны» ұйымдастыру және құру.			2				2	4
2.6	Ерекше білім беру қажеттіліктері бар білім алушыларға арналған білім беру ұйымындағы оқу процесінің міндеттері мен мазмұны.							4	4
2.7	Инклюзивті білім беру процесінде							4	4

	сабақты ұйымдастыру режиміне қойылатын талаптар.							
2.8	Ерекше білім беру қажеттіліктері бар тұлғаларға арналған арнайы оқу құралдары.		2				2	4
2.9	Ерекше білім беру қажеттіліктері бар білім алушылардың оқу процесінде ақпараттық технологияларды пайдалану.	2	2				2	6
2.10	Ерекше білім беру қажеттіліктері бар білім алушылардың оқу процесін ұйымдастыру формалары.		2				2	4
2.11	Дамытушылық және психокоррекциялық жұмыстың әдістері мен тәсілдері. Психологиялық-педагогикалық түзету шараларының кешені: <ul style="list-style-type: none"> • аутизмі бар білім алушылар үшін • көру қабілеті бұзылған білім алушылар үшін; • есту қабілеті бұзылған білім алушылар үшін; • тірек-қимыл аппараты бұзылған білім алушыларға арналған 		2				4	6
2.12	Ерекше білім беру қажеттіліктері бар тұлғаларды «әлеуметтендіру» мәселелері						2	2
2.13	Ерекше білім беру қажеттіліктері бар білім алушыларға көмек көрсету шеңберінде орта кәсіптік білім беру білім беру ұйымындағы педагог-психолог жұмысының мазмұны						2	2
2.14	Инклюзивті білім берудегі психологиялық кеңес берудің ерекшелігі. Инклюзивті білім беруге қатысушыларға психологиялық кеңес беруді жүзеге асыру.	2					2	4
2.15	Психологиялық консультацияларды өткізу алгоритмі. Мамандардың типтік қателері және психологиялық-педагогикалық қолдау аясында туындайтын қиындықтарды жеңу	2						2

3	Модуль 3. Инклюзивті білім беруге қатысушылармен жұмыс істеудің психологиялық құралдары				4			4	8
3.1	Оқушылармен жұмыс жасаудың инновациялық және шығармашылық әдістері. Балалармен жұмыс жасаудағы арт-терапиялық әдістер.							2	2
3.2	Арт-терапия, ертегі терапиясы, қуыршақ терапиясы, құм терапиясы, музыка терапиясы, ойын терапиясы, коллаж, т.б.				2				2
3.3	Ата-аналармен психологиялық жұмысты ұйымдастыру. Инклюзивті білім беру аясында ата-аналарға арналған тренингтер. Инклюзивті білім беру шеңберінде ата-аналарға психологиялық қолдау және көмек көрсету негіздері.				2				2
3.4	Мектеп оқушыларының инклюзивті білім беру ортасына бейімделуінің әлеуметтік-психологиялық қиындықтары. Оқушылардың «пассивті» позицияларымен жұмыс. Қиын немесе өздігінен туындайтын қиын жағдайларда психологиялық және психотерапевтік (медициналық емес) көмек.							2	2
4	Модуль 4. Вариативті			2	2	2		4	10
4.1	Мамандардың кәсіби құзыреттіліктерінің қалыптасу деңгейін анықтау					2			2
4.2	Сұрақтарды талқылау және тыңдаушылардың қиындықтары аймағынан мәселелерді шешу. Білім алушылардың сапалық құрамына сәйкес және олардың жеке қажеттіліктерін ескере отырып, бағдарлама мазмұнын саралау.				2				2
4.3	Тестілеуге және жобаны қорғауға дайындық			2				4	6
	Барлығы:	6	10	14	6	2	2	40	80

Ескерту: 1 академиялық сағат – 45 минут.

5) Негізгі және қосымша пайдаланылған әдебиеттер, интернет ресурстар тізімі

1. «Білім туралы» Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі No 319-III Заңы.
2. «Білім туралы» Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі No 319-III Заңы (21.07.2015 ж. өзгертулер мен толықтырулармен).
3. «Педагог мәртебесі туралы» Қазақстан Республикасының Заңы (27 желтоқсан 2019 ж. No 293-VI ҚРЗ). <http://adilet.zan.kz/rus/docs/Z1900000293>
4. «Қазақстан Республикасындағы баланың құқықтары туралы» Қазақстан Республикасының 2002 жылғы 8 тамыздағы No 345 Заңы.
5. «Қазақстан Республикасындағы сәулет, қала құрылысы және құрылыс қызметі туралы» Қазақстан Республикасының 2001 жылғы 16 шілдедегі N 242-11 Заңы. 11-бап
6. 2002 жылғы 11 шілдедегі N 343 «Мүмкіндігі шектеулі балаларды әлеуметтік-медициналық-педагогикалық түзеу қолдау туралы» Заңы. 4-тарау, 1-бап. 15. Мүмкіндігі шектеулі балалардың құқықтары.
7. «Қазақстан Республикасындағы мүгедектерді әлеуметтік қорғау туралы» 2005 жылғы 13 сәуірдегі № 39-III ҚР Заңы. 29-бап
8. Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті Н.Назарбаевтың «Төртінші өнеркәсіптік революция жағдайындағы дамудың жаңа мүмкіндіктері» атты Қазақстан халқына Жолдауы. 2018 жылдың 10 қаңтары
9. Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаевтың Қазақстан халқына Жолдауы Сындрлы қоғамдық диалог – Қазақстанның тұрақтылығы мен өркендеуінің негізі 2019 жылғы 2 қыркүйек. - https://www.akorda.kz/ru/addresses/addresses_of_president/poslanie-glavy-gosudarstva-kasym-zhomarta-tokaeva-narodu-kazakhstan
10. Қазақстан Республикасының білім мен ғылымды дамытудың 2020-2025 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы.
11. Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 15 мамырдағы № 251-III Еңбек кодексі (2015 жылғы 21 шілдедегі өзгерістер мен толықтырулармен).
12. Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне білім беру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы Қазақстан Республикасының 2015 жылғы 13 қарашадағы No 398-V ҚРЗ Заңы.
13. Мұғалімнің кәсіби стандарты. "Атамекен" Қазақстан Республикасы Ұлттық кәсіпкерлер палатасы Басқарма Төрағасының 2017 жылғы 8 маусымдағы No 133 бұйрығына қосымша.
14. Ұлттық біліктілік шеңбері. - Әлеуметтік әріптестік және әлеуметтік және еңбек қатынастарын реттеу жөніндегі республикалық үшжақты комиссияның 2016 жылғы 16 наурыздағы хаттамасымен бекітілген.

15. <http://egov.kz> – Қазақстан Республикасының электрондық үкіметі;
16. <http://www.pki.gov.kz> – Ұлттық куәландырушы орталық;
17. <https://kundelik.kz/> - автоматтандырылған жүйе;
18. <http://bilimland.kz> – оқушыларға, студенттерге және мұғалімдерге арналған білім беру алаңы.
19. Мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарты (бастауыш, негізгі орта, орта) Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 23 тамыздағы No 1080 қаулысымен бекітілген.
20. Дакар әрекетінің шеңбері: барлығына арналған білім: біздің ұжымдық міндеттемелерімізді орындау. Дүниежүзілік білім форумы (Дакар, Сенегал, 2000 ж. 26-28 сәуір) қабылдаған. 8-тармақ.
21. Жалпы білім беру ұйымдарында кохлеарлық имплантациядан кейінгі балаларды анықтау бойынша нұсқаулық-әдістемелік хат (инклюзивті және арнайы (түзету білім беру ұйымдары. Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің 2009 жылғы 2 шілдедегі № 4-02- хаты). 4 / 1228).
22. Үйде оқитын мүгедек балаларды жұмыс орындарын бағдарламалық-техникалық құралдармен қамтамасыз ету бойынша нұсқаулық-әдістемелік хат. Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің 2012 жылғы 8 мамырдағы No 4-5 хаты / 647).
23. Мүгедектердің құқықтары туралы UNPO конвенциясы. БҰҰ Бас Ассамблеясы қабылдаған: 2006 жылғы 13 желтоқсандағы 61106 қарар. Конвенцияға және Факультативтік келісімге Қазақстан Республикасының Үкіметі 2008 жылы қол қойды. 24-бап Білім
24. Қазақстан Республикасы Жоғарғы Кеңесінің 1994 жылғы 8 маусымдағы N 77 қаулысымен ратификацияланған Бала құқықтары туралы конвенция (1989 жылғы 20 қараша).
25. Дамуында кемістігі бар балаларды инклюзивті (интегралды) оқытуды ұйымдастыру бойынша әдістемелік нұсқаулар. Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің 2009 жылғы 16 наурыздағы No 4-02-4 / 450 хаты).
26. Білім беру ұйымдарында аутизммен ауыратын балаларды анықтау бойынша әдістемелік нұсқаулар. Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің 2010 жылғы 28 мамырдағы No 4-02-4/1435 хаты.
27. Мүмкіндігі шектеулі балаларды психологиялық-педагогикалық қолдауды ұйымдастыру бойынша әдістемелік нұсқаулар. Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2011 жылғы 12 желтоқсандағы No 524 Бұйрығы.
28. Мүмкіндігі шектеулі балалардың оқу жетістіктерін критериялды бағалау жүйесі бойынша әдістемелік нұсқаулар. Астана, 2015 ж.
29. Психикалық дамуы тежелген кіші мектеп оқушыларының оқу жетістіктерін педагогикалық диагностикалау (ағымдық бақылау) әдістері. Нұсқаулар. Алматы, 2018 ж.
30. Мектепке дейінгі, орта білім беру ұйымдарын, сондай-ақ арнаулы білім беру ұйымдарын жабдықтармен және жиһаздармен жабдықтау нормалары. Қазақстан

Республикасы Білім және ғылым министрлігінің 2016 жылғы 22 қаңтардағы No 70 бұйрығы.

31.Инклюзивті білім беру бойынша ашық досье. ЮНЕСКО, 2003 ж.

32.Мүмкіндігі шектеулі балаларға арналған арнайы (түзету) білім беру ұйымдарының үлгілік оқу жоспарларына түсініктемелер. Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2004 жылғы 20 тамыздағы N 696 Бұйрығы.

33.Орта білім беру ұйымдарындағы психологиялық қызмет қызметінің қағидалары. Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің 2011 жылғы 20 желтоқсандағы No 528 Бұйрығы.

34.Өтемдік, техникалық және көмекші құралдардың тізбесі. Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрлігінің 2004 жылғы 18 қарашадағы N 264-11 қаулысымен бекітілген.

35.Білім берудегі теңдік және инклюзивті көзқарас. Білім беру секторындағы жоспарлауды дайындау, шолу және бағалау бойынша нұсқаулық» (БҰҰ білім беру бастамасының және басқа да халықаралық ұйымдардың бірлескен өнімі – 2010 ж.

36. Ерекше қажеттіліктері бар адамдарды оқытудағы қағидалар, саясаттар және тәжірибелер туралы Саламан Декларациясы және Ерекше қажеттіліктері бар адамдарды оқыту бойынша іс-қимыл негіздері, Саламанка, Испания, 1994 ж.

37.Саламанның «Ерекше қажеттіліктері бар тұлғаларды оқыту саласындағы саясат пен тәжірибенің қағидалары туралы» Декларациясы 1995 ж.

38.Мүгедектердің мүмкіндіктерін теңестірудің типтік ережелері. БҰҰ Бас Ассамблеясы қабылдаған: 1993 жылғы 20 желтоқсандағы 48/96 қарар. 6-ереже. Білім.

39. Қазақстан Республикасының 2025 жылға дейінгі стратегиялық даму жоспары (Қазақстан Республикасы Президентінің 2018 жылғы 15 ақпандағы No 636 Жарлығы).

40. Жалпы білім беру ұйымдары қызметінің үлгілік ережелері (бастауыш, негізгі орта және жалпы білім беру). Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2013 жылғы 17 мамырдағы No 499 қаулысы.

41.Дамуында кемістігі бар балаларға арналған арнаулы білім беру ұйымдарының түрлері қызметінің үлгілік ережелері. Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің 2013 жылғы 4 шілдедегі No 258 бұйрығы.

42.Арнайы білім беру ұйымдарының түрлері қызметінің үлгілік ережелері. Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің 2017 жылғы 14 ақпандағы No 66 бұйрығы.

43.Жаңартылған мазмұн бойынша бастауыш білім беру деңгейінің 0-4-сыныптарындағы мүмкіндігі шектеулі оқушыларға арналған үлгілік оқу бағдарламалары. Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің 2017 жылғы 27 шілдедегі No 352 бұйрығы.

44. Мүмкіндігі шектеулі білім алушыларға арналған негізгі орта білім берудің үлгілік оқу жоспарлары (жаңартылған мазмұн). Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің 2017 жылғы 18 тамыздағы No 422 бұйрығы.
45. Мүмкіндігі шектеулі оқушыларға арналған бастауыш білім берудің үлгілік оқу бағдарламалары. Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің 2017 жылғы 24 қарашадағы No 592 бұйрығы.
46. Жаңартылған мазмұн бойынша негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10-сыныптарындағы мүмкіндігі шектеулі оқушыларға арналған үлгілік оқу бағдарламалары. Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің 2018 жылғы 20 қыркүйектегі No 469 бұйрығы.
47. Бастауыш, негізгі орта және жалпы орта білім берудің жалпы білім беретін оқу бағдарламаларын іске асыратын білім беру ұйымдарына оқуға қабылдаудың үлгілік қағидалары. Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің 2018 жылғы 12 қазандағы No 564 бұйрығы.
48. Орта білім беру (бастауыш, негізгі орта, жалпы орта) ұйымдары қызметінің үлгілік қағидалары / Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің 2018 жылғы 30 қазандағы No 595 бұйрығы.
49. «Қазақ психологиялық қоғамы» ҚБ отырысында бекітілген Қазақстан Республикасы психологтарының этикалық кодексі 09.10.2017 ж.
50. Айдарбекова А.А. Жалпы білім беру ұйымдарында әлеуметтік-гуманитарлық орта құру. Алматы, 2015 ж.
51. Мүмкіндігі шектеулі адамдарды психологиялық оңалтудың өзекті мәселелері. «Мүгедектерді психологиялық оңалтудың өзекті мәселелері» атты халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция материалдары – М.: 2011. 713б
52. Безруких М.М. Проблемалық балалар. М., 2000 ж.
53. Церебральды сал ауруы / Авторлары: Шипицына Л.М., Мамайчук И.И. - СПб., «Дидактика плюс» баспасы, - 2001, 272 б.
54. Елисеева И.Г., Чумакова О.Ф. Инклюзивті тәжірибені жүзеге асыратын жалпы білім беретін мектептердің мұғалімдеріне кәсіби қолдау көрсету. Нұсқаулар. Алматы, 2015 ж
55. Инклюзивті білім беру. Мүмкіндігі шектеулі балалармен жұмыс істейтін мұғалімнің анықтамалығы: Әдістемелік құрал – М.: Гуманитарлық ред. орталығы V L AD OЖ, 2011. - 167 б.
56. Әлеуметтік жұмыстағы инновациялар: оқу құралы. студенттерге арналған жәрдемақы. жоғары оқу орындары проф. білім беру / Н.М.Платонова, М.Ю. Платонов. - 2-ші басылым, өшірілген. – М.: «Академия» баспа орталығы, 2012. – 256 б. - (сер. Бакалавриат).
57. Исхакова Е.В. Құм терапиясына экзистенциалды көзқарас. «Әлеуметтік инклюзия: балаларды әлеуметтендірудің жаңа нұсқаулары» халықаралық конференция материалдары, 1 бөлім. Республикалық балаларды әлеуметтік бейімдеу орталығы, Ташкент 2017. - 152 б. - С. 113-115.

58. Ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалармен түзету жұмыстарында көркем-педагогикалық технологияларды қолдану. Түзету педагогикасы бойынша оқулық: оқу құралы/құраст. Т.Г. Неретина, С.В. Клевесенкова, Е.Е. Угринова, Н.Н. Кириллук және басқалар - 3-ші басылым, стереотип. - Мәскеу: Флинта баспасы, 2014. - 186 б.
59. Қасен Ғ.А., Айтбаева А.Б. Инклюзивті білім берудегі арт-педагогика және арт-терапия. – Алматы: Қазақ университеті, 2019 – 184 б.
60. Жалпы білім беретін және кәсіптік білім беру ұйымдарына арналған әдістемелік нұсқаулар. «Мүмкіндігі шектеулі және мүмкіндігі шектеулі балаларға педагогикалық қолдау көрсету» сериясы. Құрастырған: Дубленикова И.В., «Коми Республикалық білім беруді дамыту институты» білім беру мемлекеттік білім беру мекемесінің кәсіптік білім беруді дамыту орталығының әдіскері Сыктывкар, 2014. - 154 б.
61. Балалық шақтағы нейропсихологиялық диагностика және коррекция: Жоғары оқу орындарына арналған оқу құралы // А.В. Семенович. - М.: «Академия» баспа орталығы, 2002 ж.
62. Білім берудегі инклюзивті тәжірибелерді жетілдіру анықтамалығы (ағылшын тілінен аударылған). Белград, 2012 ж.
63. Практикалық нейропсихология. Сәтсіз оқушыға көмек. ред. Дж.М.Глозман. - М., 2009 ж.
63. Мүгедектік психологиясы: Әдіс. нұсқаулар / Құраст. ҮСТІНДЕ. Соловьев; Ярославль күй ip-t. - Ярославль, 2004. 47 б.
64. Жалпы білім беретін мектепте ерекше білім беруді қажет ететін балаларды психологиялық-педагогикалық қолдау: әдістеме. Ұсыныстар / Елисеева И.Г., Ерсарина А.Қ. - Алматы: КП NNPTTS, 2019. - 118б.
65. Мектептердегі ерекше білім беру қажеттіліктері бар оқушыларды қысқа, орта және ұзақ мерзімді негізде психологиялық-педагогикалық қолдау және қолдау. Нұсқаулар. ҰАО, Астана, 2015 ж.
66. Сәдуақасова З.М. Білім беру мекемелеріндегі әлеуметтік-педагогикалық технологиялар. Алматы, 2014. – 334 б.
67. Сиротюк А.Л. Оқытуды нейропсихологиялық және психофизиологиялық қамтамасыз ету. - М.: ТК саласы, 2003 ж.
68. Білім беру ұйымдарында тірек-қимыл аппараты бұзылған балаларға ерекше жағдай жасау: Әдістемелік жинақ / Ред. ред. С.В. Алехин // Под. ред. Е.В. Самсонова. — М.: МГПУ, 2012. — 64 б.
69. Мектептегі қиындықтарды нейропсихологиялық коррекциялау технологиясы: Әдістемелік нұсқаулар / құраст. А.Қ.Ерсарина, Г.К. Құдайбергенова, Қ.Б. Досыбаева, Т.Н. Алмазов. – Алматы 2015 ж.
70. Физиология. 1.0 нұсқасы [Электрондық ресурс]: әдіс. өзіндік жұмысқа нұсқаулық / құраст.: И.И.Шошина, Ф.А.Гершкорон, Е.В.Инже-ваткин. - Электрон. Дан. (2 МБ). - Красноярск: ИПК СФУ, 2008 ж.

71. Шерязданова Х.Т., Исхакова Е.В. Ертегі терапиясы жасөспірімдермен психологиялық жұмыс әдісі ретінде: оқулық-әдіс. жәрдемақы / Х.Т. Шерязданова, Е.В. Исхаков. – Ред. 2-ші қосу. – Алматы: Қазақ университеті, 2015 – 107 б.

72. Шерязданова Х.Т., Исхакова Е.В. Мұғалім психологиясы: даму тенденциялары. Оқу-әдістемелік құрал / Х.Т. Шерязданова, Е.В. Исхаков. – Алматы, Альманах, 2021 – 195 б.

б) Шағын сабақ/сабақ/жоба презентациясының құрылымы

Білім беру процесінің мамандары сабақты/пән бойынша сабақты/консультацияларды/ жоспарлайды және білім беру мазмұнын жаңартуды ескере отырып, оқытуды жоспарлау іс-әрекеті ретінде әртүрлі кезеңдердегі осы сабақтың үзіндісін ұсынады.

Шағын сабақты жоспарлау талаптары

Мақсаты – оқу пәні бойынша жаңартылған оқу бағдарламасына сәйкес педагогикалық тәсілдерді, критериалды бағалау жүйесін түсіну мен қолдануды бағалау.

Оқу мақсаттарына сәйкестігін бағалау:

- шағын сабақтың мақсаттары оқу мақсаттарымен сәйкес келеді;
- пәннің ерекшеліктеріне бағыттылығын бағалау;
- мақсаттар SMART форматында тұжырымдалады.

Оқушылардың жетістіктерін қолдау үшін формативті бағалау:

- пәннің тақырыбына сәйкес оқытудың белсенді әдістерін қолдану;
- сабақтың мақсатына жетуге көмектесетін әдістер;
- оқу процесіне білім беру субъектілерін тартуға бағытталған әдістер мен әдістер.

Дифференциация әдістерін таңдау:

- оқушылардың қажеттіліктерін ескере отырып, сараланған тапсырмалар әзірлеу;

- тапсырмаларды саралау тәсілдері.

Бағалау критерийлері:

0 – «дәлелдер ұсынылмаған»,

1 - «дәлелдер әлсіз»,

2 - «мықты дәлел»,

3 - «дәлелдер өте күшті» (әр критерий үшін ең жоғары балл – 3).

Презентацияның ұзақтығы: 5-7 минут.

Бағалау критерийлері

<p>Сабақтың мақсаттары - сабақ мақсаттары оқу мақсаттарымен сәйкестендіріл еді - сабақтың мақсаттарына бағытталады пәннің ерекшеліктері - мақсаттар SMART форматында тұжырымдалады білім алушылардың қажеттіліктері мен ескеріп отырып</p>	<p>Оқытудың белсенді әдістері - әдістерді таңдау пән бойынша тақырыптың мазмұнымен анықталады; - әдістер оқу мақсатына жетуге ықпал етеді; - әдістер білім алушыларды оқу процесіне тартуға бағытталған</p>	<p>Дифференциация әдістері - білім алушылардың қажеттіліктеріне қарай міндеттер сараланады; - дифференциациялаудың әртүрлі жолдары жоспарланады (тапсырмалар, дереккөздер, білім алушыларға қолдау көрсету және т.б.); - дифференциация әдістері жетістікке жетуге ықпал етеді әр оқушының мақсаты</p>	<p>Критериалды бағалау - бағалау оқу мақсаттарына жету - формативті бағалау оқуды қолдайды; - критерийлер қолданылады бағалау</p>
--	---	--	--

Жоба құрылымы

Бір жоба тақырыбы бойынша 4-5 тыңдаушыдан тұратын топ жұмыс жасайды. Әр топ өз жобасын дайындайды.

Жоба келесі құрылымдық элементтерден тұрады:

- 1) Титулдық парақ (ұйымның атауы, әзірлеушінің (лар) толық атауы, жылы, қаласы көрсетіледі).
- 2) Мазмұны (кіріспе, негізгі бөлім, қорытынды, қосымша).
- 3) Кіріспе (таңдалған тақырыптың өзектілігінің негіздемесі, жұмыстың мақсаты мен міндеттері, пайдаланылған дереккөздер, негізгі мәселенің тұжырымы және қысқаша сипаттамасы келтірілген).
- 4) Негізгі бөлім (кіріспеде қойылған мәселе ашылады, дереккөздер мен қолда бар тиімді тәжірибе негізінде оны шешу жолдары қадағаланады, дәлелді ұстаным көрсетіледі, оған әртүрлі көзқарастар сипатталады және автордың көзқарасы оларға қатысты).
- 5) Қорытынды (зерттеу жұмыстарының негізгі нәтижелері жобаның белгіленген

мақсаты мен міндеттеріне сәйкес қорытындыланады, жалпылама қорытындылар жасалады немесе зерттеу нәтижелерін нақты пайдалану бойынша практикалық ұсыныстар беріледі).

- 6) Пайдаланылған көздер тізімі.
- 7) Өтініштер (қажет болған жағдайда).
- 8) Бейне слайдтардағы презентация.

8. Оқыту нәтижелерін бағалау

Білім алушылардың білімін бақылау және бағалау: өзіндік жұмыс, жобалық жұмыс немесе шағын сабақ (шағын іс-шаралар) презентациясы және қорытынды тестілеу.)

Жобаны бағалау критерийлері:

- 1) Теориялық және практикалық білімнің көлемі.
- 2) Тақырыптың жаңалығы мен өзектілігі.
- 3) Шығармашылық.
- 4) Нақты есептерді шешу үшін білімді қолдана білу.
- 5) Мәтінді және презентацияны құру үшін тақырыпқа сәйкес логикалық, адекватты қабілеттілік.
- 6) Шешендік қабілет.

Жобаны бағалау критерийлері

	Бағалау критерийлері	Балдар		Пікірлер
1	Зерттеу мәселесін тұжырымдау. Мәселенің маңыздылығы мен өзектілігі			
2	Қойылған мәселелердің, мақсаттар мен міндеттердің жоба тақырыбына сәйкестігі			
3	Жобаның ауқымын құрылымдау: заңдылық және жүйелілік			
4	Мазмұнның жоба тақырыбына сәйкестігі: - мәселенің ашылу дәрежесі; - жоспарға сәйкестік.			

5	Жұмыс перспективалары: - жұмыс нәтижелерінің практикалық маңыздылығын; - жұмысты жалғастыру мүмкіндігі.			
6	Жобада инновациялық тәсілдерді қолдану			
7	Шешендік өнер			
8	Сұрақтарға жауап			
9	Шығармашылық көзғарас			
	Балдар саны			

Жобалық жұмыстың презентациясын бағалау үшін келесі критерийлер бөлінеді:

0 балл – орындалмаған;

1 ұпай – жартылай орындалды;

2 ұпай – толық орындалды.

Жоба бойынша ең көп ұпай саны – 20 балл.

Жұмыс үшін ұпайлар сомасын келесі схема бойынша дәстүрлі бағалау нормаларына ауыстыру ұсынылады:

«5» (өте жақсы) бағасы 17-20 балл сомасына қойылады.

«4» (жақсы) бағасы 14-16 ұпай қосындысына сәйкес келеді.

«3» (қанағаттанарлық) балл 10-13 ұпай қосындысына сәйкес келеді.

Нәтижелік тестілеу

№	Модульдердің атауы	Сағат саны	Сұрақтар саны
1	Психологиялық, педагогикалық және қазіргі білім беруді дамытудың нормативтік аспектілері	6	3
2	Контексте мазмұнды және оқыту әдістерін жетілдіру білім сапасын арттыру	56	27
3	Педагогтардың IT – құзырлығын дамыту	8	10
4	Вариативті модуль	10	-
	Жалпы	80	30

Балдарды бағаға аудару шкаласы

баға	% Орындау көлемі	балдар
5	90%-100%	27-30
4	75-89%	23-26
3	50-74%	15-22
2	50% төмен	20 балдан аз

Бағалауды өткізуге арналған материалдар

Сұрақ	Дұрыс жауап	Бұрыс жауап	Бұрыс жауап	Бұрыс жауап	Бұрыс жауап
Қазақстан Республикасының Президенті Қ.Тоқаев 2019 жылғы 2 қыркүйектегі «Сындарлы қоғамдық диалог – Қазақстанның тұрақтылығы мен өркендеуінің негізі» атты Қазақстан халқына Жолдауында	Оқушылардың қабілеттерін анықтауға негізделген кәсіптік бағдарлау саясатына көшу	ұйымдарды жекешелендіруді ынталандыру, үкіметтік емес ұйымдар арқылы жетілдіру	экономикалық ынтымақтастық пен даму стандарттарына сәйкес елдің дамуын ұйымдастыру;	академиялық және басқарушылық дербестікті кеңейту	шарттар жасасудың оңтайландырылған әдісін енгізу
Бұл принцип қай құжатқа негізделген? «әр адамның интеллектуалдық дамуын, психофизиологиялық және жеке ерекшеліктерін ескере отырып, халық үшін барлық деңгейдегі білімнің болуы»	«Білім туралы» Қазақстан Республикасының Заңы	«Педагог мәртебесі туралы» Қазақстан Республикасының Заңы	Техникалық және кәсіптік білім туралы конвенция	«100 нақты қадам» Ұлт жоспары	Оқу орындары арасындағы бәсекелестіктің күшеюі

Ғылым мен білімді дамытудың 2020-2025 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасын іске асыру мақсаты	Қазақстандық білім мен ғылымның жаһандық бәсекеге қабілеттілігін арттыру, жалпыадамзаттық құндылықтар негізінде жеке тұлғаны тәрбиелеу мен оқыту	білім беру мен оқытудың мазмұнын жаңарту	жауапкершілік принципін негізделген білім беру жүйесінің қаржылық тұрақтылығын нығайту	білім беруде ел экономикасын қарқынды әртараптандыру	ұйымдардың корпоративтік басқару принциптеріне көшуін қамтамасыз ету
Бұл тапсырма қай құжатта? «білім алушылар мен оқушылардың бойында өмірлік дағдыларды, құзыреттіліктерді, дербестікті, шығармашылықты дамыту және салауатты өмір салты мәдениетін қалыптастыру»	«Педагог мәртебесі туралы» Қазақстан Республикасының Заңы	«Ғылым туралы» Қазақстан Республикасының Заңы	«Қазақстан -2030» Стратегиясы	Техникалық және кәсіптік білім туралы конвенция	Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңы
Кәсіби құзіреттіліктің негізгі принципі	Белгілі бір еңбек функциялары өз бетінше, жауапкершілікпен және тиімді орындау қабілеті	Адамның қоғаммен, басқа адамдармен қарым-қатынасы.	Оқушылардың психологиялық даму ерекшеліктері	Адамға рационалды және эмоционалды ақпаратты беру мүмкіндігі	Оқушылардың шығармашылық қабілетін дамытуға бейімдеу.
Жалпы білім беруді дамыту процесі әр	Инклюзивті білім беру	Жоғары білім	Арнаулы орта	Бастауыш білім	Қосымша білім

алуандылықты, әртүрлі қажеттіліктер мен қабілеттерді, білім алушылар мен қоғамдастықтың білім алуудағы ерекшеліктері мен күтулерін ескере отырып, кемсітушіліктің барлық түрлерін жою арқылы барлығына сапалы білім беруге бағытталған.			кәсіптік білім		
Адам айтылатын хабарламаның мазмұнын түсінуі үшін өз ойларын сөйлеуде немесе жазбада дәйекті түрде жеткізу мүмкіндігі	Коммуникативті дағдылар	Ұйымдастырушылық дағдылар	Интеллект уалды дағдылар	Эстетикалық дағдылар	Арнайы дағдылар
Тиісті деңгейдегі білім алуға тұрақты немесе уақытша қиындықтарды бастан кешіретін тұлғалар (балалар): дамуындағы ауытқулар; мінез-құлық және эмоционалдық проблемалар; қоршаған орта факторлары (әлеуметтік, психологиялық,	Ерекше білім алу қажеттіліктері бар тұлғалар (балалар)	Нақты тұратын мекенжайсыз тұлғалар	Мүгедектер	Ата-анасының қамқорынсыз қалған тұлғалар	Еңбекпен айналыспайтын тұлғалар

экономикалық, лингвистикалық, мәдени).					
Терминге қарағанда, зерттеулері мен тәжірибесі адамдарға көмектесуге, қызмет көрсетуге бағытталған кәсіптер, т.б. адамнан адамға дейінгі салалар	Көмекші кәсіптер	Тарбағытты мамандықтар	Медицина лық мамандықт ар	Педагогикалық мамандықтар	Арнаулы мамандықтар
Баланы оның мүмкіндіктері мен қажеттіліктеріне сәйкес табысты оқыту және дамыту үшін мұғалімдер мен мамандардың жүйелі ұйымдастырылған қызметі	Психологиялық- педагогикалық қолдау	Педагогикалық консилиум	Педагогикалық кеңес	Білім беру мекемесі нің әкімшілігі	Әдістемелік кеңес
Өзін-өзі тануға, қайта ойластыруға және өз қызметінің нәтижелерін талдауға бағытталған ойлау процесі	Рефлексия	Эмпатия	Өзін-өзі санасы	Жауапкершілік	Жоспарлау
Мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарты негізінде	Қысқартылған оқу бағдарламасы	Кеңейтілген оқу бағдарламасы	Қосымша оқу бағдарламасы	Креативті оқу бағдарламасы	Барлық жауап дұрыс

оқушының жеке мүмкіндіктерін ескере отырып құрастырылған оқу бағдарламасы					
Мамандарға топтық және жеке сабақтарды психологиялық-педагогикалық қамтамасыз ету үшін ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалармен жұмыс жүргізу үшін жабдықталған кабинет (кабинет).	Арнайы кабинет	Ойын бөлмесі	Психолог кабинеті	Логопед кабинеті	Лаборатория
Арт-терапиялық әдістерге қандай әдістер жатады	Психоанализ	Ертегі терапиясы	Құм терапиясы	Би-қозғалыс терапиясы	Музыка терапиясы
Дәстүрлі және танылған ойлау үлгілерінен басқа жаңа, түпнұсқа идеяларды дамыту процесі	Креативтілік	Сын тұрғысы	Инсайт	Фрустрация	Синтез
Тұлға дамуының заңдылықтарын, сондай-ақ білімді адамдар топтарының жас ерекшеліктеріне байланысты әлеуметтік-психологиялық ерекшеліктерін ескеру мен	Жас ерекшелігі	Мотивациялық фактор	Оқу факторы	Тұлғалық фактор	Адами фактор

пайдалануда көрініс табатын фактор.					
Мемлекеттік білім беру стандарты	Қоғамдық идеалды бейнелейтін және осы мұратқа жету үшін нақты тұлға мен білім беру жүйесінің мүмкіндіктерін ескере отырып, білім берудің мемлекеттік нормасы ретінде қабылданған негізгі параметрлер жүйесі.	Мектеп бітірушілердің дайындығын, олардың даярлығының мемлекеттік білім беру стандартының талаптарына сәйкестігін тексеру және бағалау, түлектерге мамандығы бойынша біліктілік (дәреже) беру және оларға диплом беру мәселелерін шешу	Білім алушы санасының семантикалық саласын нығайту мүддесінде ғылымның жаңа түрі – гуманитарлық когнитивтік парадигманы пайдалану процесі	Білім беру мазмұнындағы жалпы мәдени құрамдас тарды басымдықпен дамытуға және сол арқылы оқушылардың тұлғалық жетілуін қалыптастыруға бағытталған шаралар жүйесі.	Оқу-тәрбие процесінде білім мазмұнын көрсетудің негізгі әдістері мен құралдарын жобалау, әзірлеу және пайдалану
Білім беруді ізгілендіру	Білім алушының санасының семантикалық саласын нығайту мүддесінде ғылымның жаңа түрі – гуманитарлық когнитивтік парадигманы	Оқу-тәрбие процесінде білім мазмұнын көрсетудің негізгі әдістері мен құралдарын жобалау, әзірлеу және пайдалану	Қоғамдық идеалды көрсететін білім берудің мемлекеттік нормасы ретінде қабылданған негізгі параметрлер жүйесі	Түлектердің дайындығын, олардың даярлығының мемлекеттік білім беру стандартының талаптар	Табиғатты, қоғамды, адамның өзін антропологиялық, гуманистік позициядан тану, қоғамдық өмірдің барлық саласына

	пайдалану процесі			ына сәйкестігі н тексеру және бағалау	«адамдық өлшемді» енгізу.
«Мәдени мазмұн»	Тәрбиелік білімнің адам тәжірибесі мен рухани мәдениетінің белгілі бір саласымен байланысы	Оның көріністерін жазуға мүмкіндік беретін адамның өзінің психикалық өмірінің ішкі жоспарын байқау	Таңдалған жағдайлар да өзіңіздің шынайы тұлғаңызбен келісу үшін орталықта ндыру мүмкіндігі.	Білім алушы санасының семантикалық саласын нығайту мүддесінде ғылымның жаңа түрі – гуманитарлық когнитивтік парадигманы пайдалану процесі	Білім беру білімінің оқу процесіне енгізуге дайындығы, оның «педагогикалық бейімділік» өлшемі.
Оқыту мазмұнын меңгеруді қамтамасыз ететін оқытушы мен оқушылардың бірізді өзара байланысты әрекеттерінің жүйесі	Оқу әдісі	Сынақ және қате әдісі	Бақылау әдісі	Әңгімелесу әдісі	Тәрбиелеу әдісі
Құзырлық	Маманның кәсіби талаптарға сәйкестік дәрежесінің жеке	Таңдалған жағдайларда өзіңіздің шынайы тұлғаңызбен келісу үшін	Оқу процесінің қарқындылығы мен тиімділігін арттыраты	Кәсіби дамудың мүдделері мен қажеттіліктерінен	Оқу-тәрбие процесінде білім мазмұнын көрсетудің негізгі

	сипаттамалары	орталықтандыру мүмкіндігі.	н шындықты ұжымдық іздеуге тыңдаушыларды белсенді тарту әдісі	туындаған қызметтің нақты нысандарындағы қызмет субъектісінің оң өзгерістері	әдістері мен құралдарын жобалау, әзірлеу және пайдалану
Қолайлы психологиялық климат құруға, сондай-ақ оқу қызметі мен қарым-қатынасты психологиялық оңтайландырудың басқа түріне бағытталған мұғалімнің білім алушылармен кәсіби байланысы.	Педагогикалық қарым-қатынас	Педагогикалық такт	Педагогикалық этика	Педагогикалық кеңес	Педагогикалық жүйе
Білім беру процесін психологизациялау	Пәнді оқытуда психологиялық аспектіні күшейту және оқыту психологиясының заңдылықтары негізінде басқа бейіндегі мұғалімдермен әдістемелік жұмысты	Оқу іс-әрекетінің жүйесін адам мен адамзат мәселелеріне бағдарлайтындай етіп құру	Белсенді іске асырылатын мәдени-психологиялық ұмтылыстар мен субъектінің сәйкес дағдыларының кешені	Оның ойларын, іс-әрекеттерін және көзқарастарын ерекше назар аударуға мүмкіндік беретін адамның ерекше қабілеті	Оқу-тәрбие процесінде білім мазмұнын көрсетудің негізгі әдістері мен құралдарын жобалау, әзірлеу және пайдалану

	ұйымдастыру				
Тәрбие беру процесін психологизациялау	Оқу іс-әрекетінің жүйесін адам мен адамзат мәселелеріне бағдарлайтындай етіп құру	Белсенді іске асырылатын мәдени-психологиялық ұмтылыстар мен субъектінің сәйкес дағдыларының кешені	Оның ойларын, іс-әрекеттерін және көзқарастарын ерекше назар аударуға мүмкіндік беретін адамның ерекше қабілеті	Оқу-тәрбие процесінде білім мазмұнын көрсетудің негізгі әдістері мен құралдарын жобалау, әзірлеу және пайдалану	Жеке дидактика, яғни белгілі бір оқу пәнін оқыту теориясы
«Дидактикалық форма»	Оқу білімінің оқу процесіне енгізуге дайындығы, оның «педагогикалық бейімделу» өлшемі	Жеке дидактика, яғни белгілі бір оқу пәнін оқыту теориясы	Белсенді іске асырылатын мәдени-психологиялық ұмтылыстар мен субъектінің сәйкес дағдыларының кешені	Маманның кәсіби талаптарға сәйкестік дәрежесінің жеке сипаттамалары	Тәрбиелік білімнің адам тәжірибесі мен рухани мәдениетінің белгілі бір саласымен байланысы
Оқу-тәрбие процесінде білім мазмұнын көрсетудің негізгі әдістері мен құралдарын жобалау, әзірлеу және пайдалану	Әдістемелік қамтамасыз ету	Ақпараттық қамтамасыз ету	Материалдық қамтамасыз ету	Компьютерлік қамтамасыз ету	Мемлекеттік қолдау

Психологиялық мәдениет	Белсенді іске асырылатын мәдени-психологиялық ұмтылыстар мен субъектінің сәйкес дағдыларының кешені	Таңдау жағдайында өзінің шынайы тұлғасымен келісе алатындай орталықтандыру мүмкіндігі.	Білім алушыларды ұжымдық шындықты іздеуге белсенді тарту әдісі	Іс-әрекеттің нақты нысандарындағы қызмет субъектісінің оң өзгерістері	Оқу-тәрбие процесінде білім мазмұнын көрсетудің негізгі әдістері мен құралдарын жобалау, әзірлеу және пайдалану
Оқу міндеті	Оқу материалын көрсетудің негізгі нысандарының бірі, оның ішінде келесі компоненттер: пәндік сала; пәндік облыс объектілерін байланыстыратын белгілі және белгісіз қатынастар; тапсырма талабы, яғни оның шешімі нәтижесінде нені анықтау керек	Білім алушыларға ғылымның негізгі бастапқы нүктелерін немесе мәдениет, еңбек, өндіріс аспектілерін белгілі бір тереңдікте және олардың танымдық мүмкіндіктеріне сәйкес меңгеруге мүмкіндік беретін ғылыми білімдер, практикалық дағдылар жүйесі	Түпнұсқа туралы білімді сақтау, беру және кеңейту үшін оқу процесінде қолданылатын табиғи немесе әлеуметтік шындықтың белгілі бір фрагментінің аналогы	Оқушылардың оқу-тәрбие жұмысын ынталандыру және сабақ өткізу әдістемесін жетілдіру мүддесінде оқу материалын меңгеру сапасын тексеру	Оқу білімінің оқу процесіне енгізуге дайындығы, оның «педагогикалық бейімделу» өлшемі
Салыстырмалы түрде тұрақты, азды-көпті саналы,	Өзін-өзі санасы	Өзін-өзі жүзеге асыру	Өзін-өзі баөқылау	Өзін-өзі тәрбиелеу	Өзіндік тәртіп

жеке тұлғаның өзі туралы идеяларының бірегей жүйесі ретінде тәжірибеден өтеді, соның негізінде ол басқа адамдармен қарым-қатынасын құрады.					
Оқытудағы белсенділік тәсілі	Білім алушының нақты (немесе үлгілік) іс-әрекетінде туындайтын елеулі қиындықтарды мұғалім мен оқушы арасындағы педагогикалық өзара әрекеттестік процесінің бастапқы нүктесі ретінде қарастыру	Оқу процесінің қарқындылығы мен тиімділігін арттыратын ақиқатты ұжымдық іздеуге білім алушыларды тарту әдісі	Табиғатты, қоғамды, адамның өзін антропологиялық, гуманистік позицияда тану, қоғамдық өмірдің барлық салаларына «адамдық өлшемді» енгізу	Білім алушыларға кез келген шағымды өз бетінше сұранысқа айналдыруға, өзін-өзі дамыту міндеттерін қоюға және оларды шешу жолдарын іздеуге үйрету.	Адамның өзінің психикалық өмірінің ішкі жоспарын бақылау, оның көріністерін бекітуге мүмкіндік береді
Жаңа ақпараттық технологиялар дегеніміз не?	Заманауи компьютерлі технология	ақпараттық технология	Электронды есептеу компьютерлерді пайдалануға негізделген технологиялар	Эволюциялық технология	ақпаратты сақтау, тасымалдау

Сандық білім беру ресурстары	Электронды оқу жүйесі білім мазмұнын анықтайтын құрамдастардың бірі болып табылады	компьютердің көмегімен есептерді шешу	Электронды есептеу компьютерлерді пайдалануға негізделген технологиялар	Эволюциялық технология	нақты технологиялар мен ақпараттар жиынтығы
Білім берудегі инновациялар	Жүйенің қызмет етуіндегі мақсатты өзгерістер және кең мағынада бұл білім беру жүйесінің әртүрлі салаларындағы және элементтеріндегі сапалық және (немесе) сандық өзгерістер болуы мүмкін.	Оқу іс-әрекетінің жүйесін адам мен адамзат мәселелеріне бағытталған етіп құру	Белсенді іске асырылатын мәдени-психологиялық ұмтылыстар мен субъектінің сәйкес дағдыларының кешені	Оның ойларын, әрекеттерін және көзқарастарын ерекше назарға алуға мүмкіндік беретін ерекше адамның қабілеті.	Оқу-тәрбие процесінде білім мазмұнын көрсетудің негізгі әдістері мен құралдарын жобалау, әзірлеу және пайдалану
Түзету-дамытушылық білім беру	Оқуда қиындықтары бар балаларға мектеп өміріне бейімделуге көмектесу үшін оқытуды	Оқушының оқу ортасымен, оқу тәжірибесі немесе білім саласы ретінде қызмет ететін оқу	Оқушының тәжірибесін, тәжірибесін есепке алмай фактілер мен құбылыста	Мектепте мұғалімнің жетекшілігімен дайындығы жоғары оқушылар жолдаста	Ағымдағы оқу әрекетінің сәйкестігін тексермей, ағымдағы мәселелерді шешуді үйрену

	саралау нысаны жүзеге асырылатын жалпы білім беретін мектепте оқыту	ортасымен өзара әрекеттесуін негізделген оқыту	рды белгілі бір өзгермейтін ережелер (догмалар) ретінде зерттеуге негізделген оқыту әдісі	рына сабақ беретін сабақтарды ұйымдастыру	
Саналы түрде қабылданатын, еркін жүзеге асырылатын қызмет: ақпаратпен қамтамасыз ету, пәндік және практикалық-рухани қызметтің әлеуметтік және жеке маңызды түрлері туралы білім; білім беру және ең алдымен интеллектуалдық әлеуетті қалыптастыру, дамыту және жетілдіру; жеке тұлғаның танымдық қажеттіліктерін, қызығушылықтарын қанағаттандыру	Өзін-өзі білім алу	Өзін-өзі бақылау	Өзін -өзі бағалау	Өзін-өзі тәртібі	Өзін-өзі тәрбиелеу

9. Курстан кейінгі қолдау

1) Байланыс құралдары дегеніміз:

- Zoom бұлтты конференция платформасында, facebook, Instagram әлеуметтік желілерінде кездесулер өткізіңіз, вебинарлар өткізіңіз және ақпаратпен бөлісіңіз, Whatsap мессенджері арқылы кері байланыс орнатыңыз.

2) Ресурсты қамсыздандыру:

-Қысқа мерзімді жоспарлар жинағына электронды сілтеме (Әдістемелік нұсқау).

- Тыңдаушылардың сабақ өткізуі туралы рефлексиялық есептер жинағы (Ғылыми-әдістемелік басылым).

3) Оқушыларды кәсіптік жарысқа қатысуға дайындау

4) Ғылыми мақалалардағы тәжірибені жалпылау:

- Онлайн семинарлар, вебинарлар өткізу.

10. Негізгі және қосымша әдебиеттер тізімі

5) Негізгі және қосымша пайдаланылған әдебиеттер, интернет ресурстар тізімі

1. «Білім туралы» Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі № 319-III Заңы.
2. «Білім туралы» Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі № 319-III Заңы (21.07.2015 ж. өзгертулер мен толықтырулармен).
3. «Педагог мәртебесі туралы» Қазақстан Республикасының Заңы (27 желтоқсан 2019 ж. № 293-VI ҚРЗ). <http://adilet.zan.kz/rus/docs/Z1900000293>
4. «Қазақстан Республикасындағы баланың құқықтары туралы» Қазақстан Республикасының 2002 жылғы 8 тамыздағы № 345 Заңы.
5. «Қазақстан Республикасындағы сәулет, қала құрылысы және құрылыс қызметі туралы» Қазақстан Республикасының 2001 жылғы 16 шілдедегі № 242-11 Заңы. 11-бап
6. 2002 жылғы 11 шілдедегі № 343 «Мүмкіндігі шектеулі балаларды әлеуметтік-медициналық-педагогикалық түзеу қолдау туралы» Заңы. 4-тарау, 1-бап. 15. Мүмкіндігі шектеулі балалардың құқықтары.
7. «Қазақстан Республикасындағы мүгедектерді әлеуметтік қорғау туралы» 2005 жылғы 13 сәуірдегі № 39-III ҚР Заңы. 29-бап
8. Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті Н.Назарбаевтың «Төртінші өнеркәсіптік революция жағдайындағы дамудың жаңа

мүмкіндіктері» атты Қазақстан халқына Жолдауы. 2018 жылдың 10 қаңтары

9. Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаевтың Қазақстан халқына Жолдауы Сындалы қоғамдық диалог – Қазақстанның тұрақтылығы мен өркендеуінің негізі 2019 жылғы 2 қыркүйек. - https://www.akorda.kz/ru/addresses/addresses_of_president/poslanie-glavy-gosudarstva-kasym-zhomarta-tokaeva-narodu-kazakhstana

10. Қазақстан Республикасының білім мен ғылымды дамытудың 2020-2025 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы.

11. Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 15 мамырдағы № 251-III Еңбек кодексі (2015 жылғы 21 шілдедегі өзгерістер мен толықтырулармен).

12. Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне білім беру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы Қазақстан Республикасының 2015 жылғы 13 қарашадағы № 398-V ҚРЗ Заңы.

13. Мұғалімнің кәсіби стандарты. "Атамекен" Қазақстан Республикасы Ұлттық кәсіпкерлер палатасы Басқарма Төрағасының 2017 жылғы 8 маусымдағы No 133 бұйрығына қосымша.

14. Ұлттық біліктілік шеңбері. - Әлеуметтік әріптестік және әлеуметтік және еңбек қатынастарын реттеу жөніндегі республикалық үшжақты комиссияның 2016 жылғы 16 наурыздағы хаттамасымен бекітілген.

15. <http://egov.kz> – Қазақстан Республикасының электрондық үкіметі;

16. <http://www.pki.gov.kz> – Ұлттық куәландырушы орталық;

17. <https://kundelik.kz/> - автоматтандырылған жүйе;

18. <http://bilimland.kz> – оқушыларға, студенттерге және мұғалімдерге арналған білім беру алаңы.

19. Мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарты (бастауыш, негізгі орта, орта) Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 23 тамыздағы No 1080 қаулысымен бекітілген.

20. Дакар әрекетінің шеңбері: Барлығына арналған білім: ұжымдық міндеттемелерімізді орындау. Дүниежүзілік білім форумы (Дакар, Сенегал, 2000 ж. 26-28 сәуір) қабылдаған. 8-тармақ.

21. Жалпы білім беру ұйымдарында кохлеарлық имплантациядан кейінгі балаларды анықтау бойынша нұсқаулық-әдістемелік хат (инклюзивті және арнайы (түзету білім беру ұйымдары. Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің 2009 жылғы 2 шілдедегі № 4-02- хаты). 4 / 1228).

22. Үйде оқитын мүгедек балаларды жұмыс орындарын бағдарламалық-техникалық құралдармен қамтамасыз ету бойынша нұсқаулық-әдістемелік хат. Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің 2012 жылғы 8 мамырдағы No 4-5 хаты / 647).

23. Мүгедектердің құқықтары туралы UNPO конвенциясы. БҰҰ Бас Ассамблеясы қабылдаған: 2006 жылғы 13 желтоқсандағы 61106 қарар. Конвенцияға және Факультативтік келісімге Қазақстан Республикасының Үкіметі 2008 жылы қол қойды. 24-бап Білім Конвенция о правах ребенка (20 ноября 1989г.)

Қазақстан Республикасы Жоғарғы Кеңесінің 1994 жылғы 8 маусымдағы N 77 Жарлығымен бекітілді.

24. Дамуында кемістігі бар балаларды инклюзивті (интеграцияланған) оқытуды ұйымдастыру бойынша әдістемелік ұсыныстар. Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің 2009 жылғы 16 наурыздағы No 4-02-4 / 450 хаты).

25. Білім беру ұйымындағы аутизмі бар балаларды анықтау бойынша әдістемелік ұсыныстар. Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің 2010 жылғы 28 мамырдағы No 4-02-4/1435 хаты.

26. Мүмкіндігі шектеулі балаларға психологиялық-педагогикалық қолдау көрсетуді ұйымдастыру бойынша әдістемелік ұсыныстар. Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2011 жылғы 12 желтоқсандағы No 524 Бұйрығы.

27. Мүмкіндігі шектеулі балалардың оқу жетістіктерін критериалды бағалау жүйесі бойынша әдістемелік ұсыныстар. Астана, 2015 ж.

28. Психикалық дамуы тежелген кіші мектеп оқушыларының оқу жетістіктерін педагогикалық диагностикалау (ағымдық бақылау) әдістері. Нұсқаулар. Алматы, 2018 ж.

29. Мектепке дейінгі, орта білім беру ұйымдарын, сондай-ақ арнаулы білім беру ұйымдарын жабдықтармен және жиһаздармен жабдықтау нормалары. Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің 2016 жылғы 22 қаңтардағы No 70 бұйрығы.

30. Инклюзивті білім беру бойынша ашық досье. ЮНЕСКО, 2003 ж.

31. Мүмкіндігі шектеулі балаларға арналған арнайы (түзету) білім беру ұйымдарының үлгілік оқу жоспарларына түсініктемелер. Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2004 жылғы 20 тамыздағы N 696 Бұйрығы.

32. Орта білім беру ұйымдарындағы психологиялық қызмет қызметінің ережелері. Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің 2011 жылғы 20 желтоқсандағы No 528 Бұйрығы.

33. Өтемдік, техникалық және көмекші құралдардың тізімі. Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрлігінің 2004 жылғы 18 қарашадағы N 264-11 қаулысымен бекітілген.

34. Білім берудегі теңдік және инклюзивті көзқарас. Білім беру секторындағы жоспарлауды дайындау, шолу және бағалау бойынша нұсқаулық» (БҰҰ білім беру бастамасының және басқа да халықаралық ұйымдардың бірлескен өнімі – 2010 ж.

35. Ерекше қажеттіліктері бар адамдарды оқытудағы принциптер, саясат және тәжірибе туралы Саламан Декларациясы және Ерекше қажеттіліктері бар адамдарды оқыту жөніндегі іс-қимыл шеңбері, Саламанка, Испания, 1994 ж.
36. Саламанның «Ерекше қажеттіліктері бар тұлғаларды оқыту саласындағы саясат пен тәжірибенің қағидалары туралы» Декларациясы 1995 ж.
37. Мүгедектер үшін тең мүмкіндіктердің стандартты ережелері. БҰҰ Бас Ассамблеясы қабылдаған: 1993 жылғы 20 желтоқсандағы 48/96 қарар. 6-ереже. Білім.
38. Қазақстан Республикасының 2025 жылға дейінгі стратегиялық даму жоспары (Қазақстан Республикасы Президентінің 2018 жылғы 15 ақпандағы No 636 Жарлығы).
39. Жалпы білім беру ұйымдары (бастауыш, негізгі орта және жалпы білім беру) қызметінің үлгілік ережелері. Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2013 жылғы 17 мамырдағы No 499 қаулысы.
41. Дамуында кемістігі бар балаларға арналған арнаулы білім беру ұйымдарының түрлері қызметінің үлгілік қағидалары. Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің 2013 жылғы 4 шілдедегі No 258 бұйрығы.
42. Арнайы білім беру ұйымдарының түрлері қызметінің үлгілік ережелері. Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің 2017 жылғы 14 ақпандағы No 66 бұйрығы.
43. Жаңартылған мазмұн бойынша бастауыш білім беру деңгейінің 0-4-сыныптарындағы мүмкіндіктері шектеулі оқушыларға арналған үлгілік оқу бағдарламалары. Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің 2017 жылғы 27 шілдедегі No 352 бұйрығы.
44. Мүмкіндігі шектеулі білім алушыларға арналған негізгі орта білім берудің үлгілік оқу жоспарлары (жаңартылған мазмұн). Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің 2017 жылғы 18 тамыздағы No 422 бұйрығы.
45. Мүмкіндігі шектеулі оқушыларға арналған бастауыш білім берудің үлгілік оқу бағдарламалары. Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің 2017 жылғы 24 қарашадағы No 592 бұйрығы.
46. Жаңартылған мазмұн бойынша негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10-сыныптарында оқитын мүмкіндіктері шектеулі оқушыларға арналған үлгілік оқу жоспарлары. Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің 2018 жылғы 20 қыркүйектегі No 469 бұйрығы.
47. Бастауыш, негізгі орта және жалпы орта білім берудің жалпы білім беретін оқу бағдарламаларын іске асыратын білім беру ұйымдарына оқуға қабылдаудың үлгілік қағидалары. Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің 2018 жылғы 12 қазандағы No 564 бұйрығы.
48. Орта білім беру (бастауыш, негізгі орта, жалпы орта) ұйымдары қызметінің үлгілік қағидалары / Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің 2018 жылғы 30 қазандағы No 595 бұйрығы.

49. «Қазақ психологиялық қоғамы» ҚБ отырысында бекітілген Қазақстан Республикасы психологтарының 2017 жылғы 9 қазандағы Әдеп кодексі.
50. Айдарбекова А.А. Жалпы білім беру ұйымдарында әлеуметтік-гуманитарлық орта құру. Алматы, 2015 ж.
51. Мүмкіндігі шектеулі адамдарды психологиялық оңалтудың өзекті мәселелері. «Мүгедектерді психологиялық оңалтудың өзекті мәселелері» атты халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция материалдары – М.: 2011. -713б.
52. Безруких М.М. Проблемалық балалар. М., 2000 ж.
53. Церебральды сал ауруы / Авторлары: Шипицына Л.М., Мамайчук И.И. - СПб., «Дидактика плюс» баспасы, - 2001, 272 б.
54. Елисеева И.Г., Чумакова О.Ф. Инклюзивті тәжірибені жүзеге асыратын жалпы білім беретін мектептердің мұғалімдеріне кәсіби қолдау көрсету. Нұсқаулар. Алматы, 2015 ж
55. Инклюзивті білім беру. Мұғалімнің анықтамалығы мүмкіндігі шектеулі балалармен жұмыс: Әдістемелік құрал – М.: Гуманитарлық ред. орталығы V L AD ОЖ, 2011. - 167 б.
56. Әлеуметтік жұмыстағы инновациялар: оқу құралы. студенттерге арналған жәрдемақы. жоғары оқу орындары проф. білім беру / Н.М.Платонова, М.Ю. Платонов. - 2-ші басылым, өшірілген. – М.: «Академия» баспа орталығы, 2012. – 256 б. - (сер. Бакалавриат).
57. Исхакова Е.В. Құм терапиясына экзистенциалды көзқарас. «Әлеуметтік инклюзия: балаларды әлеуметтендірудің жаңа нұсқаулары» халықаралық конференция материалдары, 1 бөлім. Республикалық балаларды әлеуметтік бейімдеу орталығы, Ташкент 2017. - 152 б. - С. 113-115.
58. Ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалармен түзету жұмыстарында көркем-педагогикалық технологияларды қолдану. Түзету педагогикасы бойынша оқулық: оқу құралы/құраст. Т.Г. Неретина, С.В. Клевесенкова, Е.Е. Угринова, Н.Н. Кирилюк және басқалар - 3-ші басылым, стереотип. - Мәскеу: Флинта баспасы, 2014. - 186 б.
59. Қасен Ғ.А., Айтбаева А.Б. Инклюзивті білім берудегі арт-педагогика және арт-терапия. – Алматы: Қазақ университеті, 2019 – 184 б.
60. Жалпы білім беретін және кәсіптік білім беру ұйымдарына арналған әдістемелік нұсқаулар. «Мүмкіндігі шектеулі және мүмкіндігі шектеулі балаларға педагогикалық қолдау көрсету» сериясы. Құрастырған: Дубленикова И.В., «Коми Республикалық білім беруді дамыту институты» білім беру мемлекеттік білім беру мекемесінің кәсіптік білім беруді дамыту орталығының әдіскері Сыктывкар, 2014. - 154 б.
61. Балалық шақтағы нейропсихологиялық диагностика және коррекция: Жоғары оқу орындарына арналған оқу құралы // А.В. Семенович. - М.: «Академия» баспа орталығы, 2002 ж.
62. Білім берудегі инклюзивті тәжірибелерді жетілдіру анықтамалығы (ағылшын тілінен аударылған). Белград, 2012 ж.

63. Практикалық нейропсихология. Сәтсіз оқушыға көмек. ред. Дж.М.Глозман. - М., 2009 ж.
64. Мүгедектік психологиясы: Әдіс. нұсқаулар / Құраст. ҮСТІНДЕ. Соловьев; Ярославль күй un-t. - Ярославль, 2004. 47 б.
65. Жалпы білім беретін мектепте ерекше білім беруді қажет ететін балаларды психологиялық-педагогикалық қолдау: әдістеме. Ұсыныстар / Елисеева И.Г., Ерсарина А.Қ.- Алматы: КП NNPTTS, 2019. - 118б.
66. Мектептердегі ерекше білім беру қажеттіліктері бар оқушыларды қысқа, орта және ұзақ мерзімді негізде психологиялық-педагогикалық қолдау және қолдау. Нұсқаулар. ҰАО, Астана, 2015 ж.
67. Сәдуақасова З.М. Білім беру мекемелеріндегі әлеуметтік-педагогикалық технологиялар. Алматы, 2014. – 334 б.
68. Сиротюк А.Л. Оқытуды нейропсихологиялық және психофизиологиялық қамтамасыз ету. - М.: ТК саласы, 2003 ж.
69. Білім беру ұйымдарында тірек-қимыл аппараты бұзылған балаларға арнайы жағдай жасау: Әдістемелік жинақ / Ред. ред. С.В. Алехин // Под. ред. Е.В. Самсонова. — М.: МГПУ, 2012. — 64 б.
70. Мектептегі қиындықтарды нейропсихологиялық коррекциялау технологиясы: Әдістемелік нұсқаулар / құраст. А.Қ.Ерсарина, Г.К. Құдайбергенова, Қ.Б. Досыбаева, Т.Н. Алмазов. – Алматы 2015 ж.
71. Физиология. 1.0 нұсқасы [Электрондық ресурс]: әдіс. өзіндік жұмысқа нұсқаулық / құраст.: И.И.Шошина, Ф.А.Гершкорон, Е.В.Инже-ваткин. - Электрон. Дан. (2 МБ). - Красноярск: ИПК СФУ, 2008 ж.
72. Шерязданова Х.Т., Исхакова Е.В. Ертегі терапиясы жасөспірімдермен психологиялық жұмыс әдісі ретінде: оқулық-әдіс. жәрдемақы / Х.Т. Шерязданова, Е.В. Исхаков. – Ред. 2-ші қосу. – Алматы: Қазақ университеті, 2015 – 107 б.
73. Шерязданова Х.Т., Исхакова Е.В. Мұғалім психологиясы: даму тенденциялары. Оқу-әдістемелік құрал / Х.Т. Шерязданова, Е.В. Исхаков. – Алматы, Альманах, 2021 – 195 б.
74. <http://egov.kz>
75. <http://www.satr.kz>
76. <https://kundelik.kz/>
77. <http://bilimland.kz>
78. www.smk.edu.kz
79. <https://twig-bilim.kz>
80. <http://www.cpm.kz/>
81. <http://www.eurekanet.ru> - «Эврика» оқу сайты